

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY VII, NUM CXLVIII, NOVEMBRE XVI, MCMXXI

Número solt, 50 cèntims.



SUMARI

Coses d'Itàlia, per R. RUCABADO.—Moralitats i Pretextos per J. M. LÓPEZ-PICÓ.—
Introducció a l'estudi de la política psicològica (*acabament*) per JOAN ORS.—
Europa, Amèrica, Orient (*continuació*) per R. GAY DE MONTELLÁ.—Salomó Cam-
palans, per J. C.—Poesia catalana: Dues cançons, per J. CLADESOL.—Aporta-
cions: Una visió de conjunt sobre Irlanda.—Els llibres, per D. J.—Les Arts
plàstiques, per RAFEL BENET.—Les Revistes.

ADMINISTRACIÓ: CORTS CATALANES, 613 · BAIXOS

BARCELONA

Publicacions de LA REVISTA

Administració: Llibreria Nacional Catalana, Corts 613, - Barcelona

Edicions PATRIA

Subscriviu-vos a la

HISTORIA NACIONAL DE CATALUNYA

de n'ANTONI ROVIRA I VIRGILI

Ho podeu fer en les següents llibreries: Verdaguer, Rambla del Mig; Puig i Alfonso, a la Plaça Nova; Editorial Políglota, carrer de Petritxol; Nacional Catalana, Granvia, 613 i en la nostra direcció: Diputació, 95; teléfon, 157 H.

EDITORIAL CATALANA, S. A.

La Veu de Catalunya.—Agricultura.—Biblioteca Literària.—D'ací d'allà.—Economia i Finances.—Biblioteca Catalana

ENCICLOPÈDIA CATALANA

VOLUMS PUBLICATS

- I.—La crisi del règim, per A. Rovira i Virgili.
- II.—Exploració polar, per William S. Bruce, traducció de Carles Riba.
- III.—Roma, per W. Warde Fowler, traducció de l'anglès, per J. de Fontcuberta.
- IV.—Filosofia crítica (volum doble), curset donat a l'Institut d'Estudis Catalans l'any 1917, per R. Turró.
- V.—Astronomia, per Arthur R. Hinks, traducció de l'anglès, per A. Desvalls i C. Riba.
- VI.—Nacionalisme. Textos extrets dels llibres, escrits i discursos de N'Enric Prat de la Riba. Tria, sistematització i pròleg de A. Rovira i Virgili.
- VII.—Aritmètica Mercantil (vol. dob.), per Emili Vallès.
- VIII.—El règim Jurídic de Catalunya, per Martí Esteve.
- IX.—Gramàtica Francesa (vol. dob.), per P. Fabra.
- X.—El Municipi Modern, per F. Culi Verdaguer.
- XI.—Doctrina Estètica del Dr. Torras i Bages, per Mn. C. Cardó.
- XII.—Piscicultura, per J. Maluquer.
- XIII.—El Papat i els temps moderns, per W. Barry, traducció de l'anglès, per J. Carner.
- XIV.—El Renaixement, per E. Sichel, traducció de l'anglès, per J. March.
- XV.—La Civilització Bizantina, per P. M. Bardoy-Torrents.
- XVI.—Prehistòria Catalana (volum doble), per P. Bosch Gimpera.
- XVII.—Història d'Anglaterra, per A. F. Pollard, traducció de l'anglès, per J. de Fontcuberta.
- XVIII.—Història de Rússia (volum doble), per A. Rovira i Virgili.
- XIX.—L'antic Orient, per D. G. Hogarth, traducció de J. March.
- XX.—Economia Política, (volum doble), per S. J. Chapman, traducció de Manuel Reventós.
- XXI.—Els Jocs Olímpics, per J. Elias, il·lustracions de J. d'Ivori.
- XXII.—Història de l'Art (Egipte), volum doble, il·lustrat, per Joaquim Folch i Torres.
- XXIII.—Apunts de la Flora Medicinal de Catalunya, pel Dr. J. Calicó (volum doble).
- XXIV.—Napoleó i el Món (vol. doble), per Frederic Camp.
- XXV.—El descobriment d'Àfrica, per Sir H.H. Johnston, traducció de M. Sabat (volum doble).
- XXVI.—Islamisme per D. S. Margoliauth, traducció de P. Bergos, volum doble.

Cada volum val DUES pessetes (els volums dobles compten per dos)

Si necessita algun aclariment respecte a n'aquesta o altra de les nostres publicacions, escrigui avui mateix

EDITORIAL CATALANA - Escudellers, 10 bis, etl. - Barcelona

BARCELONA

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY VII — NÚM. CXLVIII — NOVEMBRE XVI — 1921

Coses d'Itàlia ^(I)

Respir. Nas en l'aire. Eixim al balcó, al jardí. Arrenquem els sentits del tuf de sang i de caserna. Prou, un moment, prou pets de «Star», drings d'esperons, tritlleigs de monedes i crepitar monòton de pel·lícula. No tot és negre al món. Quelcom somriu, a Itàlia.

Ja ens en duïen, d'aquesta jocunditat. Una noia—avui és el seu sant—que li deien la Ben Plantada i vingué dels jardins de Tívoli, sinó que ara camina per vies incertes. El poeta Joan Aragay, que s'hi tornà pintor. L'Obiols, que s'hi acabà de tornar poeta. En Riba i la Clementina, dolça parella que el Sant Jordi del Donatello apadrinà en fecunditat. A l'hora d'ells, marxà a Roma un home jove, vestit negre; son viatge és un dels més transcendents dels que mai hagin estat causats pels alts interessos de la Pàtria Catalana. Tot i esperant que el Consol dels Catalans a Gènoya n'enviï, ara ens en ve per mar una barca plena. Matrícula de Sant Feliu de Guixols. Nostramo N'Agustí Casas i Vinyas, patró magnífic, qui ama els pletòrics viatges, i un dia, fa anys, ens duia una bàrcada de l'Egipte ptolemaic.

Com que n'hi van i en vénen tants, de catalans, una guia ens faltava. Guia d'Itàlia en català. Bøedeker nostre, il·lustrat i tot, oi més fet per il·lustrat autor, sense noses ni enujoses admonicions d'hotels i propines. L'amic que no ens acompanya sinó que ens vola a l'entorn i ens precedeix a las visites, incorpori, insinuator. Mes honest que Stend-

hal, mediterrani més que Taine, don Agustí Casas i Vinyas, senyor, amb tot el digne sentit de la paraula, ens presenta al Poble Senyor.

Roma, Pompeia, Florència: vet aquí les tres coses d'Itàlia. Coses de la humanitat. Per elles hom es consola d'ésser home. Per cert que l'esperit de l'autor s'hi ufana *in crescendo*. Bé està la lliçó de Roma; més l'evocació felicíssima de Pompeia (bell port, Guixols, per embarcar-nos cap a Nàpols) i millor l'apologia de Florència, que l'autor *sent*, en sa qualitat de pros, de patrici d'una vila gemada, selecta i mercantil, flor ella mateixa del nostre gran verger marí.

Les vuitanta petites fotografies, tirades fora de les dues centes vint-i-vuit planes de text, són tan acurades, que poques voltes s'ha vist a Catalunya un llibre així. Exquisit breviari. No oblidar a Mestre Viader, guixolenc estamper de fama bibliofílica. És un bell, un bell llibre. Un bon company. què en puc dir més? Oh, vos Josep M. Lòpez-Picó, futur peregrí d'Itàlia, tingueu-lo per llibre preparatori, per llibre de tren.

En Morera i Galícia digué el «Tornem a Itàlia». Val tant com dir: «Tornem a estudi.» Itàlia és el Mestre del món, i ho serà sempre. *Roma docet*. Raça afalagada dels déus i de Déu (a Itàlia sí que pot celebrar-s'hi la festa de la raça). Tota direcció espiritual en surt. Imperi de les lleis, de l'art, del govern de les ànimes. I tot hi és bell! Heu llegit que el Sant Ofici romà condemnà, fa pocs mesos, les làmines d'una Passió de Jesucrist d'un pintor catòlic, i ben catòlic, de Bèlgica, Albert

(I) *Coses d'Itàlia*, per Agustí Casas i Vinyas, vol. de X + 230 pàgines amb 79 il·lustracions fotogràfiques en planes fora text. Estampa de N'Octavi Viader, Sant Feliu de Guixols, 1921. Preu: 7 pessetes.

Servaes, de Gand, per la horrible lletjor de les figures? Ço que és lleig, no s'ho empassa Roma.

Roma, «pàtria de les ànimes» segons l'expressió recent d'un il·lustríssim viatger nostre. Pompeia, «la gran Empúries», podríem dir, fixant-nos que l'empordanès autor reivindica de ferm la naturalesa grega de la ciutat que la cendra tornà cendra. Florència, l'altra pàtria,—«contemplem en Florència la florida—que treu el món quan l'hora és arribada—de la gran primavera de la vida», cantà, de retorn, l'altre gran viatger d'Itàlia, En Joan Maragall. «Florència radiant—ets feta tot

cantant», deia, en venint, l'Aragay. Pomell itàlic que l'autor posa als peus del gran gibelí, en aquestes hores commemoratius del centenari dantesco.

Jo no us parlo del llibre. Sols dic que ha sortit, i que duu alegria. Que és un llibre que a mi, que a veure Itàlia aspiro, em serà espera i esperó. I que, florit que és a ma taula, curulla de neguits temporals, m'imposa la calma de la beutat eterna. I com veu de mercat crida la meva, junta amb la de l'autor: «Coses d'Itàlia, coses!»

R. RUCABADO

Moralitats i pretextos

Coses que passen.

Hem sentit dir moltes vegades:

—Els escriptors catalans no tenen biografia.

Hem respost moltes vegades, sense deixar d'esguard la feina:

—Els escriptors catalans no tenen temps de tenir biografia.

* * *

Afirmació.

No podem acceptar seriosament, ni amb el més reduït espai de convivència, el disgust d'alguns negligents i de molts fracassats catalans, els quals, *en castellà*, pretenen judicar el moment actual (ells que voluntàriament en són exclosos) amb una pessimista disminució que més s'adiu amb el conservadorisme escèptic que amb la possibilitat lliure i creadora dels homes d'acció, homes d'optimisme també.

Explicació.

Si volguéssim al·ludir directament algú, l'anomenariem. Deixem i tot de parlar personalment, perquè, de la mateixa manera que les acusacions contra l'estat actual de les lletres catalanes són compartides, han d'ésser plurals les rèpliques.

Es injust parlar de decadència en moments d'inici.

Comencem la coordinació del nostre renaixement i mal poden afectar-nos símptomes

de fatiga si encara no hem assolit la primera maduresa.

Defectes que adverem, defectes que podem explicar: el silenci literari i la corrupció popular de la llengua just en el moment que totes les llengües, impacients d'expressió, definien la seva capacitat creadora.

La retrobança expressiva del nostre idioma en un punt que es feia necessari acordar l'instrument de relació amb les necessitats espirituals d'una societat renovada i treballada per totes les impaciències de la ment.

La premsa esmerçada en el servei de les necessitats expressives. El crèdit obert als nostres renaixentistes perquè no els ofegué la mancança d'intercanvi.

Parlem de defectes perquè coneixem els defectes. Això vol dir que la nostra tasca és d'endegar, rectificant, si convé, i obrint via a la potència creadora.

A la fi és aquesta la missió de totes les llengües vives. I la conquesta innegable del modern renaixement català és aquesta: la certesa de posseir una llengua viva.

La impaciència d'igualar-la amb les altres que són sense tradició interrompuda i normalment instruments de cultura i testimonis de civilització ha permès el desori improvisat i la coexistència pertorbadora de moviments filològics i literaris coincidents amb altres manifestacions de fora casa, ben explicables dins el curs de les accions i reaccions de les escoles del pensament i de les lletres.

Aquí, per exemple, els assaigs parnassians han estat malaurats abans de veure definitivament clos el cicle romàntic.

Tot just alguns poetes reprenien el sentit

racial de la nostra inspiració emmudida després d'Auzies March i de Jordi de Sant Jordi, i ja la febre esquemàtica dels protestataris saturats de petrificacions eloqüents frisava entre nosaltres amb insolent naturalitat.

Josep Carner, posterior a Joan Maragall, com si diguéssim tot el període que és compta a França des de Ronsard a Chenier, posterior als moderns tanteigs de la paraula viva presentits pels poetes amics de Romain Rolland i assolits per l'escola independent de més crèdit.

L'Ors, sense una forta congestió confessional prèvia. En Riba, En Nicolau, En Farran i Mayoral, sense els escolàstics de la filologia que obliguessin el seu orgull d'homes del Renaixement.

En Carles Soldevila, madur, macat de tanta maduresa continguda, com si volguessin explicar el cas de Renan i d'Anatole France en una prosa per la qual no hagués passat abans Pascal.

Podríem multiplicar els exemples d'incongruències.

Però mai aquesta mancança d'estructuració no serà senyal d'apagament d'esperit.

Posem ordre. Treballem amb la pacient continuïtat dels manobres. I les generacions que saludin l'adveniment del nostre Dant podran dir si nosaltres fórem o no fórem bons primitius.

Creiem que, plantejada la qüestió fora d'aquests termes, és un joc de paraules i un entreteniment d'enginy en els casos més brillants.

Introducció a l'estudi de la política psicològica

V I ÚLTIM

Permès a l'home de lletres de negligir les teories que no s'ajusten a la moda del dia. Lliure de soterrar-les el crític si el temps ha ultrapassat llur mèrit intrínsec. Cap, però, d'ambdues actituds és bona en un estudi de sociologia.

Aquestes doctrines, les examinades suara, per exemple, representen modalitats diferents d'aquells dos estats psíquics que d'una manera esquemàtica nomenem idealisme i positivisme i que «travessen els segles com

La humanitat té múltiples concrecions i una sola excepció. La d'aquell que no fou ningú perquè cada dia en llevar-se s'enderiava, deïa:

—A qui imitaré, avui, per ésser jo?

* * *

Tímid desig.

Si uns veïns tenen força municipal per fer emmudir l'esplai amical d'uns amics a la sala de música de l'Ateneo, sembla natural que els lectors i els treballadors intel·lectuals i els estudiosos de l'Ateneo haurien de tenir força municipal, emparada per les autoritats reglamentàries i directives, de fer emmudir el destorb i l'aliança pertorbadora d'un fonògraf de veïnat i de les murmuracions d'una penya.

Renovar-se o morir.

Cada matí dono el meu diari per una flor. Cosa certa: la flor és l'actualitat àgil i mòbil i diferent cada dia. Una rosa no sembla mai la mateixa rosa.

El diari, tots els diaris, són la monotonia emmotllada.

Iguals, sempre iguals. Un diari sembla cada dia el mateix diari.

J. M. LÒPEZ-PICÓ

un gran corrent històric des dels temps més llunyans fins ara» (1).

Demés, aquestes doctrines engendren unes idees i sentiments que sovint deriven en forces socials considerables. En el nacionalisme francès contemporani, per exemple, és ben evident la noble influència de l'hegelianisme i del positivisme de Comte.

Cal, per tant, no perdre de vista que no ens hem proposat dur a terme un estudi crític

(1) Vifredo Pareto, *Sociologia general*, pàg. 985 i següents, vol. II.

d'aquestes doctrines. No és amb referència a l'escola espiritualista positiva de Descartes o l'espiritualisme idealista de Leibnitz-Renouvier que ens preocupen aquí unes i altres, sinó en qualitat de fets exteriors l'observació dels quals ens permet obirar l'existència d'aquells estats psíquics permanents—idealisme positivista—i relacionar-los després amb llurs formes socials derivades. Les estudiem, per tant, com un resultat de la funció representativa de la consciència, la manifestació externa que millor ens transparenta les capes profundes.

Podríem resumir d'aquesta manera l'expressió dialèctica de les tendències psíquiques idealistes i positivistes:

Dins d'una lògica positivista hom podria eliminar la noció d'infinít pressuposant l'home capaç de seguir el consell de Littré: «Fuis l'absolu, n'aime que le relatif.» Sociològicament, però, aquesta realitat psicològica de la necessitat d'infinít, ja en potència dins de al mateixa teoria, pren, en contacte amb els estats semiconscients i subconscients del nucli social, una força que absorbeix la virtut positiva de la doctrina.

Dins d'una pura lògica idealista hom podria prescindir de les realitats històrico-socials. No obstant, sociològicament, aquesta realitat psíquica positiva se'ns revela i se'ns imposa justament en aquelles formes que havíem considerat ideals i pura representació de la nostra voluntat d'absolut.

Problema dialècticament i pràcticament insoluble que'ns ha fet comparar les sociologies metafísiques i dogmàtiques a la serp que es mossega la cua.

Cada una d'aquestes tesis tracta d'oferir-nos una solució integral amb elements parcials, provant de substituir-los pels de la tesi contrària. A mesura, però, que hom esguarda el procés que segueixen per atènyer aquest resultat, hom constata que, contràriament a l'esforç dialèctic desenrotllat, és la tesi contrària la que sembla paradoxalment victoriosa.

La impossibilitat de cada una de les grans tendències de cristal·litzar en una associació d'elements espirituals homogenis i socialment en un estat d'ordre constituït per realitats espirituals homogènies, «l'aboutissement» inevitable de l'una en l'altra de llurs projeccions dialèctiques just en el moment en què tracten d'exercir una influència dogmàtica i exclusiva, en virtut de la mateixa constitució heterogènia de cada un d'aquests elements, posen de relleu l'existència d'una sola realitat psicològica heterogènia i permanent de la qual sorgeixen les doctrines, els dogmes i els mites socials i a la qual van a parar en definitiva.

Dues nocions fonamentals resten així adquirides:

Per una banda arribem a la verificació d'un estat psíquic permanent els factors del qual varien llur intensitat però no en la seva naturalesa íntima. En altres termes: arribem a través de l'examen del positivisme i de l'idealisme social a la noció psicològica de la unitat de la consciència a despit de la diversitat o de l'antagonisme ideològic de les seves manifestacions.

Cal precisar que en parlar d'una prolongació social d'aquesta consciència individual no ens referim a un esperit col·lectiu dotat d'una realitat transcendent. Ens referim a l'esperit individual mateix, a la pluralitat dels esperits individuals «que en la intimitat de llurs múltiples consciències elaboren les idees i les volicions la realització de les quals constitueix l'activitat social» (1). Admetem que aquesta activitat conscient col·lectiva influeix en la consciència individual, sense, però, modificar-ne la naturalesa en què es funda la seva unitat.

Per altra banda hem observat que aquests estats psíquics, en manifestar-se com expressió d'una necessitat espiritual individual o col·lectiva, prenen forma—dogmàtica—doctrina metafísica, utopia o mite social.

D'acord, per tant, amb Sorel, considerem que els sentiments continguts en les doctrines que han influït poderosament en la història prenen sovint la forma de mite. Dissentim, però, de Sorel, quan exalta la violència com activitat purament arbitrària, i no' perquè adoptem una actitud dialèctica contrària a la violència que considerem socialment inevitable, sinó perquè, tal com ha sigut explicat en aquesta Introducció, entenem que les mateixes necessitats espirituals en contacte amb els esdeveniments determinen la naturalesa del mite i de l'acció violentament o mesuradament positivista, violentament o mesuradament idealista.

En servir-nos en aquesta Introducció del mètode psicològic, no volem rebutjar els altres ni aspirem a tancar a priori la investigació sociològica dins d'un mètode determinat. Compartim en aquest punt l'opinió de l'il·lustre director de la *Revue Internationale de Sociologie*, Mr. René Worms, quan diu (2) que el mètode d'investigació sintètic serà determinat a posteriori per l'observació de les coses i l'estudi de les ciències socials particulars tractant de comprendre-les sense idea preconcebuda i en tota llur complexitat.

El mètode físic de Durkheim (3) o de Hauiou (4), si no pot constituir un sistema aplica-

(1) René Worms, *Philosophie des sciences sociales*, vol. III, cap. V.

(2) *Philosophie des sciences sociales*, cap. VI, vol. II.

(3) *Des règles de la méthode sociologique*.

(4) *Leçons sur le mouvement social*.

ble, com pretenen els seus partidaris, a tots els fenòmens socials, conté, no obstant, aportacions d'una valor indiscutible en aquells punts de la sociologia més directament relacionats amb la vida físico-biològica.

Al mètode matemàtic, usat en l'economia per William Stanley Jevons (1), Leon Walras (2), Pantaleoni (3) i en el domini sintètic de la sociologia per Leon Winiarski (4), ineficax potser en la investigació, deuen les ciències socials un procediment demostratiu que serà oportunament utilitzat en el curs d'aquesta Introducció.

El mètode psicològic es basa en un principi que sembla definitivament acceptat: el que tots els fets socials «són dominats per l'esperit i que els actes que constitueixin la vida social són actes conscients» (5)—en

(1) *Teory of political.*

(2) *Elements d'économie politique pure.*

(3) *Principi di economia pura.*

(4) *Note sur le mécanique sociale*, «Annales de l'Institut International de Sociologie», vol. VII.

(5) René Worms, *Philosophie des sciences sociales.*—Gabriel Tarde, *Les transformations du pouvoir. Les transformations du droit.* Aquest principi del mètode psicològic ha estat admès pels representants de les doctrines més oposades, al Congrés Internacional de Sociologia de 1903, a la Sorbona.

el sentit integral, conscient-subconscient.—Sense generalitzar, direm que el mètode psicològic és el d'aquesta Introducció, perquè voluntàriament es circumscriu a l'estudi dels fenòmens psíquics i encara dins d'una branca especial de la sociologia, la política, en la qual aquests fenòmens influeixen d'una manera més directa i sensible. El desenrotllament d'aquesta matèria serà l'objecte d'ulteriors capítols.

Un dels esculls principals en aquest ordre d'estudis prové de la dificultat per a la majoria dels lectors en despendre's de llurs idees preconcebudes, de llur més o menys embrionària concepció metafísica de la societat. L'home, deia Claude Bernard, és naturalment metafisicida i orgullós, i pensa que les creacions ideals del seu esperit representen també la realitat. En el domini de la política, especialment, hom hi va quasi sempre amb l'hàbit d'una ideologia positivista o idealista. Heu's aquí perquè en aquests preliminars hem intentat disposar el lector a la serena contemplació objectiva d'aquesta naturalesa espiritual de l'home.

JOAN ORS

Europa, Amèrica, Orient

(Continuació)

III

Com la guerra ha ferit la potencialitat moral de l'Europa

Derrota del sentiment col·lectiu. Derrota de l'Estat com institució

La guerra ha ferit mortalment la potencialitat material d'Europa, però li ha feridat més greument en sa potencialitat moral. La minva del coeficient de rendiment material, s'ha complicat amb els efectes d'una crisi moral profunda i inquietant.

Per de prompte notem l'exaltació de l'individualisme. Com a conseqüència, la destrucció de tota disciplina de solidaritat social, el relaxament del sentiment caritatiu, l'exaltació de l'imperi del més fort. La destrucció de tota disciplina de solidaritat social ha portat com a conseqüència la crisi de l'imperi de la llei, que era norma de la submissió

de l'individu a la col·lectivitat. Amb l'imperi del més fort (fort en diners, fort en influència, fort en desaprensió), la llei cau estrepitosament mancada de fonaments, els principis religiosos de respecte i ajuda perden tota llur eficàcia com a normes de coexistència civil, i els lligams de solidaritat social entre els diversos estaments perden la cohesió que dona lloc a l'entronitzament de l'anarquia.

L'atac primordial s'ha adreçat al principi del *deure individual*, familiar, religiós, polític, social, professional. L'home actual té una supersaturació de *drets*, sense voler reconèixer la subjecció a cap deure. Això porta el retorn a l'home primitiu, perquè triomfa en la vida el més llest o el més fort, és a dir l'astut o el corpulent, el que sap fer respectar els seus drets amb la força dels seus punys. Tothom vol *viure la seva vida*. La del pròxim representa una quantitat *négligeable*.

Les predicacions comunistes que tant esparveren als burgesos, no són més que extensions

d'una pràctica social a la qual ells s'abandonen. Sinó que amb el nom dels principis igualitaris vol restablir-se la dictadura dels més analfabets i desaprensus. Però ells, es a dir els comunistes i la burgesia, coincideixen en un pun: en el despreci més absolut de les *élites* intel·lectuals i dels professionals del pensament, sia dels elements que fan de la intel·ligència l'eix central de la vida civil.

La llavor comunista s'ha escampat intensament per la vella Europa. Ella ha predicat l'anorreament de la lliure iniciativa individual, l'anomenada determinació individual, per a lliurar el domini i control de la societat a la massa estèril. La igualtat integral, el principi democràtic portat fins al darrer extrem, arriba fins a proclamar el respecte del *dret a no treballar* (Araquistain, *España en el crisol*,) en franca rebeldia amb la naturalesa i amb la fisiologia, aspirant a un anivellament imbècil, que seria un retorn a la barbàrie i a la misèria, de les quals no s'escaparia cap poble.

Aquestos principis han estat diluïts a bastament pel cos social europeu i han fet centenars de mils prosèlits. L'onada de peresa que envai l'element obrer tot just terminada la guerra, difosa principalment entre l'element treballador llicenciat de les armes, afalagava l'instint dels ex guerrers als quals es predicava el dret que te nien a rebre del respectiu Estat un subsidi en l'esdevenidor. El *dret de control de fàbriques* i en l'administració de les indústries, practicat a Itàlia durant el setembre de 1920, arribant fins a l'ocupació i al desallotjament de l'element directiu, i, amb menys idealitat i més odi, la persecució sagnant del patró capitalista barceloní, són els símptomes i els resultats directes de les susdites predicacions.

* * *

Fins aquí la utopia treballant sobre la massa social obrera i regirant tot l'amassament d'idees d'ordre i de disciplina del treball. No gens menys el coeficient moral de la massa capitalista no és major que el de la massa proletària.

Manca en ella l'esperit col·lectiu, i, per consegüent, deixa d'ésser la massa capitalista directora de la vida i bell exemple de costums. Quan manca l'esperit social, ço és la inclinació a fer el bé i que d'aquest bé en participi la majoria de la massa social entremig de la qual hom viu, la riquesa és font de dissolució social.

La guerra ha produït el tipus del *nou ric*, grosser, analfabet, egoista i impúdic. Homes qui, en trobar-se circumstancialment rics

han oblidat els que foren causa de llur riquesa, davant els ulls dels quals han passejat amb ostentació la més descarada els seus trens, les seves joies, les seves sedes, i davant dels quals han fet gala de llurs vicis, mentre la corba del promig del cost de la vida muntava incessantment, i res no es feia per aturar-la. La contaminació del proletariat fou ràpida en extrem. A temps que, irat, cloïa els seus punys contra el patró impúdic que li negava l'augment del salari, trencava en mil trossos la llibreta de la Caixa d'estalvis i esmerçava els guanys setmanals, sense retenir un cèntim, en el taulell del joc o en franca i alegre disbauxa.

I ja no sols era l'obrer el contaminat. La classe mitjana, més en contacte amb el nou tipus de ric creat per la guerra, sortia del seu estat de santa conformitat i aprofitava el moment. En front del *nou ric industrial*, va crear-se el *nou ric «profiteur»*, l'home que acaparava o bé especulava amb mercaderies, amb valors, amb monedes; l'home que, comprant ço que no podia pagar i venent ço que no havia pagat, lucrava amb fabuloses diferències. Va crear-se el tipus del contrabandista autoritzat, ço es l'home que per sobre les prohibicions d'exportació aconseguia un permís que negociava amb considerable lucre. I darrera d'ells seguia el de l'empleat venal, el del periodista corromput, el del policia espí, es a dir tota una fauna original en l'organització social, que treballava i s'enriquia a base d'eludir les sancions penals establertes en les lleis, i que causava l'enveja i feia nàixer el desig d'imitació en milers i milers d'homes, desitjosos de sostraure's a la dura llei del *guanyaràs el pa amb la suor del teu front*. Estat social la creació del qual fou ràpida com un follet, i la conducta del qual informa avui tota la moral social dels temps presents.

A tot això afegexi's la follia d'un *snobisme* decadent, l'educació de l'alta joventut, filla de les classes dirigents, a base d'oci i sensualisme, de desig d'originalitat i de dissipació malaltissa. L'obra altruista, en vida o en mort, és assenyalada com cosa rara i abunda la que produeix *réclame* i renom amb enter oblit del fi amb què deuria s'hauria d'acomplir. I amb tot això, l'obra de la intel·ligència sucumbeix en la voràgine de la vida, perduda entremig d'un sentimentalisme morbós i d'un misticisme fisiològic qui porta suaument l'Europa aristocràtica a una certa i positiva decadència, mentre conserva la il·lusió d'una major cultura i d'un positiu millorament estètic. Davant d'aquest quadre traslladat a Orient en l'ambient de les Legacions i Ambaixades, res té d'estrany que el japonès somrigui amb malícia.

* *

El coeficient de la valor moral ofereix en l'element polític d'Europa caràcters de verit decadència. L'home de caràcter, il·lustrat, honrat, que professa en la política, és obligatable a aban donar la seva especial manera de viure i ajustar-se als manaments de la seva colla política. Pretendre tenir independència, imposar el seu peculiar punt de vista en front de les decisions del partit preses amb coneixement de fets que ignora el neòfit, és el mateix que suïcidar-se. Els partits procedeixen per mòbils petits moltes voltes, per capricis difícils de capir per l'home il·lustrat. D'aquí que el parlamentari es confon amb el polític en lloc d'ésser el seu fiscalitzador. Al polític que gaudeix de la confiança per a governar, no se li demana la patent d'intel·ligència ni el coneixement del sector administratiu del qual s'encarrega. Per això, amb excepcions honroses, els mediocres escalen els ministeris, segurs que els parlamentaris saben encara menys que ells. Quan falla la competència administrativa, el poder executiu es troba presoner de la burocràcia, al màxima eficiència nacional de la qual no s'obté sinó mitjançant un poder executiu de prestigi. Com que aquest ha mancat després de la guerra a gairebé tots els grans països d'Europa, l'exaltació de la màquina burocràtica ha produït la derrota absoluta i positiva de l'Estat.

* *

A Europa, la institució Estat jau en plena derrota davant de la burocràcia omnipotent, convertida en veritable dictadora.

Els Governos, amb la guerra, han saltat per damunt dels Parlaments. Cinc homes tancats en el Palau de Versailles han elaborat a espatlles dels Parlaments el Tractat de Pau. Durant la guerra, els Parlaments emmudiren davant de la dictadura dels gabinets, i després de la guerra ha continuat el silenci no ja en països de perfecte amoralitat política, com Espanya, sinó en països en els quals les institucions gaudeixen d'una història i d'una tradició democràtica positives.

El fracàs de les institucions democràtiques és, a hores d'ara, sorollós. Dintre del cos social, àdhuc en el més respectuós i coneixedor de l'abast ideal de l'exercici del sufragi, s'han entronitzat uns poders estranys, dictatorials i omnipotents, amb procediments executius no regulats per les lleis, però d'una positiva eficàcia en la vida civil. La Confederació General del Treball, les Directives del Trade

Unionisme, les Cambres del Treball, els Comièts Sindicalistes per una part, i per altra els Sindicats de funcionaris de l'Administració pública i les lligues professionals d'empleats de l'Estat, constitueixen, en front dels poders constitucionals, nous instruments d'una organització estatal nova, que tard o d'hora destruirà de soca a arrel les velles institucions de què ens parlaven els Tractats de Dret públic.

De fet, davant dels poders públics, és la burocràcia la que governa, perquè el govern avui no és qüestió de principis, sinó d'interessos. Solament els grans buròcrates coneixen avui els secrets de la complicadíssima màquina administrativa, i sobranment ells són capaços de fer-la caminar amb l'ajuda de les lleis, dels reglaments, de les reials ordres i de les circulars dictades per a aplicació d'aquelles. Davant d'aquesta embrollada legislació administrativa, quants són els parlamentaris disposats a donar la batalla a les oligarquies burocràtiques, amb ple coneixement dels secrets per a escatir la moralitat o immoralitat de llurs actuacions? Quants en trobaríem de disposats a complir amb el caràcter de fiscalitzadors dels abusos innumbrables que en l'administració es cometien a diari?

Recordi's només amb quina forma es discuteixen les lleis de pressupostos, i sense concretar la qüestió a Espanya, direm que el problema assoleix en tots els països proporcions inversemblables.

A Anglaterra, el personal del Ministeri de la Guerra i de l'Almirallat és avui dues voltes i mitja major que en 1914, mentre que les forces constitutives de l'Exèrcit són ja avui reduïdes a la meitat de les d'aquell temps, i les de la Marina sensiblement inferiors així mateix. El Ministeri del Treball ha quintuplicat el seu personal, que arriba avui a 27,106 empleats. Els Ministeris de la Indústria i del Comerç han més que doblat llur personal.

La guerra ha creat la mentalitat de la guerra, i aquesta és absolutament oposada a les idees dels ideòlegs i dels filòsofs del segle XIX. La burocràcia de tot Europa ha seguit els exemples dels respectius Governos i ha esdevingut autocràtica. Quan els Gabinetos usurpaven als Parlaments llurs privilegis, la usurpació era en profit de la burocràcia, cada jorn més imprescindible per al ministre cridat a subvenir i a controlar les necessitats i les funcions més variades de la vida econòmica i social del país, que clamava en tot moment l'ajuda governamental per a sortir dels conflictes que li creava la desorganització econòmica produïda per la guerra.

Avui, la burocràcia, augmentada amb plan-

tilles inverossímils, forma un exèrcit disciplinat, aguerrit, gelós dels seus prestigis i dels drets que la reglamentació legal li ha reconegut. Segura de la impunitat de tot acte que trobi una justificació tècnica, ha plantat cara a la democràcia que l'ha creat, i desafia als poders de l'Estat, que davant d'una resistència no tenen més remei que capitular i pactar d'igual a igual. D'altra banda, la burocràcia en íntim contacte amb les forces productores de l'Estat, domina poderosament la vida civil, arribant-se a l'extrem que Anglaterra ha confiat als empleats del Ministeri de la Indústria i del Comerç l'aplicació de la nova llei contra el *dumping*.

L'esperit burocràtic, amb el seu vegetar parasític, atreu amb força les energies sanes de la nació. L'estatificació de molts serveis, il·lusió suprema de la democràcia de finals de segle XIX, ha produït una veritable hipertrofia fins al punt que l'orgue acabarà per menjar-se els ferments de vida que hauria de distribuir sanosament per l'organisme social. I avui ja el bou és prou potent per a ésser agafat per les banyes. Aviat no serà el Parlament qui imposi els tributs. La burocràcia, amb perfecte coneixement de les ocultacions i dels reglaments aplicables, portarà a compliment la més positiva exacció de tributs, i termenada tal funció, exigirà al Parlament i dictarà en nom propi, en nom del seu poder, noves exaccions tributàries que farà efectives per mitjans coercitius dictatorials, quals productes serviran no per a millorar serveis, sinó en profit de la seva força organícista. I llavors la ruïna de l'Estat serà un fet acomplit.

IV

Malgrat l'estat de pau, la guerra persisteix a Europa

A fi de comptes, acaba ja l'any 1921, és a dir, tres anys després de terminada la gran guerra, i encara lluiten a Europa dues forces capaces d'acabar per reduir-la a cendres. La Rússia, reconstituïda per les forces de l'Entente, constitueix el més greu perill del germanisme i del sovietisme imperial, units en bloc únic per a arribar a dominar en el món: l'un en l'aspecte social, l'altre en l'aspecte polític.

L'empresa bolxevista, en patent fracàs dintre de Rússia, no pot persistir més que per difusió. Es per això que els Pontífex de la nova Rússia porten llur acció dissolvent fins a les nacions occidentals d'Europa, en les quals no comptava amb trobar-hi la poderosa

resistència de l'home lliure que posseeix, i té una mentalitat ben diferent del *muji* il·lusionista, desitjós d'abatre el règim imperialista per a tornar al seu pas a un nou absolutisme fronterer de la barbàrie i en el qual les conquestes de la llibertat de reunir-se, de pensar i d'escriure han estat proscrietes de soca a arrel. Per mantenir aquesta subjecció, els poders constituïts, mitjançant l'or, exploten les impulsions, les forces brutals i cegues, les més primitives de l'evolució humana. La guerra social, en una paraula, desencadenada, destructora del principi democràtic, de l'acció fecunda de la col·laboració de totes les capacitats intel·lectuals i manuals.

Aquest sectarisme social ha favoregut totes les cobejances dels partits imperialistes alemanys. Les conseqüències d'aquesta intel·ligència transcendeixen a la resta d'Europa en tant que Alemanya afavoreix la dissolució russa per mantenir l'Europa en un estat de carestia, restant-li mitjans de viure i primeres matèries procedents d'aquelles terres.

* * *

La unitat de mires a Europa, per a arribar a reconstituir el *foyer* europeu, no existeix. La guerra ha deixat viu el sediment de l'odi, i són els ideals de dominació mundial els que priven arreu. Alemanya vençuda, no renuncia als seus somnis de dominació. En això no fa altra cosa que imitar els seus vencedors.

La ruptura del front rus d'Europa no era, durant la guerra, més que una part del objectiu pangermanista. França temé sempre que aquella ruptura produiria la virada dels exèrcits d'Hindenburg vers el seu front de guerra. Anava errada. Una empenta fulminant devia obrir a Alemanya la gran bretxa siberiana, la porta de la Xina, i, a poder ésser, la de l'Índia, a fi d'aconseguir la dominació de l'Àsia. Per a arribar als països de promissió de l'Orient, era impossible arribar-hi per mar. Per aquest motiu la política alemanya s'adreçava al ferrocarril Transiberià, amb el qual podrien traslladar-se les mercaderies d'Hamburg a Pekin en 8 dies, a Shangai en 12 i en igual temps fins a Hankon, la gran metròpoli industrial i comercial, sempre a base d'una intel·ligència amb el Japó, temerós encara de la potència alemanya.

La infiltració alemanya a Xina, després del desastre rus, començà en la primavera de 1918. Per la frontera mongòlica i mandxuriana s'escorregueren cap al Sud uns contingents; altres pel Pe-Txili, instal·lant-se a Pekin, Tientsin, Shangai, Tchentow, Can-

ton, etc. L'audàcia de llurs negocis, el vigor de llur organització, llurs facilitats bancàries valgueren als alemanys les més grans simpaties enfront de la dominació japonesa. A tot això, aprofitant-se del ferrocarril transcaspia, s'anava treballant per aixecar el Turquestà Xinès, veritable centre musulmà que bordeja l'Índia i que constitueix una vasta família d'hordes conegudes amb el nom de Tàrtars, Kirghizes, Jurkmens, Yokhoutes, Afgans, etc. Amb l'ocupació del Turquestan, Alemanya no portava altre objectiu que el de provocar formidables aixecaments a l'Índia, a fi de paraitzar l'acció de l'*Entente* i procurar-se directament olis, cotó, llana, seda, cuiros i tots els altres recursos de les fèrtils terres de Xina i de l'Índia, per l'antiqüíssima via anomenada *Serica Via*.

El pla va fracassar sorollosament en 1918. Paraitzada per en Foch l'empenta alemanya en el front occidental, els tcheco-eslovacs prenen a Sibèria possessió del Transiberià.

Aquest pla, no obstant, no és abandonat. Alemanya el reprèn en una forma més o menys diferent amb l'ajuda de Rússia, car la posició central d'aquesta entre l'Europa i l'Àsia ofereix camp per a tota ambició, en per tal com permet dominar l'Índia pel mitjà del Turquestan i la Xina, per la Tzungaria i la Sibèria Oriental. A la Rússia Oriental i Meridional, a l'Àsia Central, a Sibèria, a la frontera de l'Índia, al Turquestan Xinès, és el famós concepte pangermànic el que es dibuixa avui amb el pretext de l'alliberació pròxima de l'Islam, del Califat i de l'amenaça aliada. El bolxevista no predica a l'Orient la nivellació per baix, la socialització de la família i dels béns, base de la propaganda occidental. Invoca l'orgull de raça, de les velles civilitzacions, de la terra nadiua, dels béns i riqueses que conté, dels mitjans que asseguren l'arròs i el pa de cada dia. Denuncia als ulls dels orientals el desdeny de l'uropeu, de l'*home blanc*, per les races antigues i sagrades, com són egoistes llurs conquestes i la civilització que transporta a aquells països, el seu desig, la seva cobejança, el seu instint de rapacitat per apoderar-se dels ports, de les mines, dels carbons, dels petrolis, teixits, etc. Tot això amb la santa intenció de privar a l'Europa el seu proveïment natural.

* *

Quant a l'Occident, el pangermanisme sofreix la repercussió econòmica produïda per la guerra i l'allunyament de la competència mercantil de les altres nacions sobre els mercats europeus. Emprò és de notar que la reacció econòmica és a Alemanya cosa sorprenent.

L'augment de capitals en les grans societats anònimes, la fundació de noves societats, la concentració de les grans empreses, la febre per la reconstitució de la marina mercant, són indicis positius que políticament existeix ben madurat un pla de restauració de l'economia alemanya amb vistes a un predomini polític (1). I contra d'aquest pla, es lluita encara a Silèsia, i a Turquia, perdurant infinitament l'estat de guerra malgrat la pau escrita en els tractats.

* *

Es tant més sensible, aquest estat de guerra, en quant ja assistim indiscutiblement a la desfeta continuada de l'organització comunista. Es dibuixa en l'horitzó rus el començament d'un regim de propietat fondiària. Els pagesos russos tornen al conreu de les terres en el propi interès i abandonen les velles fórmules de la propietat col·lectiva per afermar sòlidament la propietat individual. El mateix Govern de Moscou, fins al darrer any tan intransigent en el reconeixement dels vestigis del règim de la propietat, ha concedit a la república del Caucas no solament la facultat de reconèixer la forma de propietat privada, sinó per a instaurar dintre dels principis capitalistes el seu bescanvi amb l'exterior. La necessitat de la represa del comerç internacional ha obligat el Govern de Moscou a fer tota una sèrie de concessions que són la mateixa negociació del comunisme. La indústria tendeix a retornar a les velles ordinacions, i la producció comunista s'ha demostrat tan miserable i tan incapacitada, tan privada de tota energia, que l'esperança de salvació radica solament en la promoció dels interessos privats.

La temptativa del comunisme rus pot ben dir-se que ha fallat, puix que, lluny de constituir l'exemple que puga atraure les masses obreres, s'ha revelat com un sistema polític que condueix francament a la ruïna social. Però, d'aquesta constatació no ha de deduir-se'n que la situació de la Rússia puga considerar-se amb diferent criteri que per al passat. Ço que és contrari a la naturalesa humana no és durable, i el comunisme no podia fer altra cosa que agombolar misèries i ruïnes de les quals havia de sorgir altra nova forma de vida que avui encara no pot ésser clarament definida.

(1) En el mes de maig d'aquest any s'han constituït 40 noves societats anònimes amb un capital total de 165'30 milions de marcs. Demés, 141 societats anònimes proposaren un augment de llurs capitals per un valor de 886'18 milions de marcs.

Però la Rússia bolxevista compta amb dos elements que a l'Occident sovint, en apreciar el problema, no's tenen en compte: un, la indolència i apatia del poble rus l'altre; la força de l'organització militar. Cap poble del món com el rus no s'hauria resignat a la immensa misèria, i als inexplicables sofriments que tants milions de russos han patit sense protesta. Però tampoc, en mig de tanta misèria, cap poble com el rus no hauria sabut mantenir un exèrcit potent i disciplinat com l'exèrcit de la Rússia revolucionària. D'això en resulta que tots els que s'illusionan amb una propera caiguda de la Rússia soviètica judiquen el problema amb evident error, amb el mateix error que ha informat fins ara la tan absurda com contradictòria política de la Intel·ligència.

La Rússia ha de passar encara per un període de depressió i per consegüent, no és possible comptar que sia ràpida la represa de sa activitat econòmica. Però sí que és possible procurar la caiguda de tota l'organització comunista i la formació paulatina de la propietat privada dels conreus rusos.

La renovació econòmica de la Rússia no pot ésser sinó l'obra lenta i gradual que seguirà després de la ruïna, i és segur que aquesta renovació no podrà venir sense el concurs de l'Alemanya. Seran indubtablement els alemanys els que podran retornar i posar en valor l'immens territori que la guerra i la revolució han devastat, reorganitzar les indústries i crear noves fonts de riquesa. Cap altre poble d'Europa no pot donar a la Rússia tan gran nombre d'homes i tants elements mecànics per activar la producció.

La fi del règim comunista rus no esdevindrà com una catàstrofe, sinó com una decadència lenta però contínua. Serà necessitat de vida el ressorgiment de la producció capitalista que la violència revolucionària havia mort i ressorgirà a través de les incerteses i de l'apatia del poble rus. L'obra decisiva de reconstrucció serà lenta i no apareixerà sinó quan l'Europa haurà trobat les condicions del seu equilibri, i quan l'Alemanya, que cerca l'expansió per la seva vida, pugui portar el seu esforç pacient de la nova obra de construcció.

V

*Revifament del juivisme. L'omnipotència
financiera internacional.*

Tasca de l'Occident enfront dels mites orientals.

En estudiar la complexitat del moment actual europeu, no podem menys que exa-

minar un fenomen que constitueix per a molts l'explicació no solament de l'estat actual de decadència i desballestament del solar europeu, sinó del mateix fet de la guerra. Tal és el revifament del juivisme.

Caiguts els solis, els sistemes polítics, els procediments de govern, tota la bastida política que donava a l'Europa un sentit definitiu, una ideologia original que ha vingut essent la font d'una tradició poderosa que ha format un veritable poble a sa imatge, es manté intangible. Segles de perseguiment no han sigut suficients a destruir-lo, en tant que ell en son desenrotllament històric ha vingut esforçant-se per conservar-se pur en la doctrina, poderós en els procediments, demostrador de la força de les minories voluntarioses i de la poderosa força de les tradicions, en termes que el judaisme o juivisme, com a doctrina, ha triomfat per damunt del poble jueu antropològicament considerat.

Som lluny ja dels temps del confinament dels jueus en el *ghetto* (1). En tant que les nacions tenen en general una població massa definida, i són tancades en límits geogràfics perfectament definits constituint persones polítiques i jurídiques, els jueus són poble en esperit, nació internacional espargida, sense territori definit, careixent de personalitat política i jurídica. Entremig de la més gran diversitat de races estrangeres, els jueus internacionals, dispersos, perduts com illots entre mig de la immensitat de les nacions, al temps que proven la resolució del problema íntim jueu, reconstituïnt la llar del poble errant, arreu sempre estranger, tempta l'esforç de la dominació internacional jueva, aspirant a aconseguir la implantació universal de la seva doctrina i la instauració de l'elegit de Déu, de l'anomenat Déu d'Israel (2).

Davant del ressorgiment de l'esperit semita, de les mostres evidents que arreu es manifesten de l'actuació de llurs seguidors, cal atribuir a l'esperit juivista la responsabilitat de la guerra i del manteniment de la desorganització social que després d'ella impera a Europa?

Es troba qui ho afirma rotundament. Hi ha qui ho posa en dubte. Hi ha qui ho rebutja per inversemblant.

Entre els primers es retreu el fet que Anglaterra després de la guerra no ha dubtat, amb tal de mantenir la seva supremàcia, d'aliar-se amb les altes organitzacions jueves polítiques i financieres, sostenint que el Ministeri anglès està infeudat de juivisme. Sis

(1) *Les rêves du Ghetto*. Israel Zangivill.

(2) *Protocoles des Sages de Sion*, George Nilus, traducció de Roger Lambelin, 1921.

israelites seuen en el *Privat Consell*, i d'altres com Rufu Isaac i lord Reading, després *Lord Chief Justice*, han estat enviats a Washington com alts comissaris i ambaixadors, per a tractar amb els israelites del govern de Wilson delicades qüestions polítiques i financeres dels darrers temps de la guerra i dels preliminars de la pau. Quan Anglaterra obtingué de la Societat de Nacions el mandat provisional sobre la Palestina, en la qual sobre 700,000 ànimes hi havia escassament 65,000 jueus, fou altre israelita, sir Herbert Samuel, qui rebé els poders quasi sobirans per administrar la Terra Santa i establir-hi un règim jueu. Fou lord Rothschild qui en el discurs pronunciat la vigília de la sortida del Príncep de Gales cap als Dominions i Colonies, declarà que entre els Ministres que havien tingut les regnes del poder a la Gran Bretanya, cap com Lloyd George havia testimoniat «tanta veritable simpatia als projectes i ideals dels jueus». Arreu el gran rabí Hertz amb M. A. M. Woolf, de l'acompanyament del Príncep, fou rebut amb honors principescos.

Recordi's que als Estats Units, sota la presidència de Wilson, l'actuació jueva fou intensa com a Anglaterra. Les simpaties del president pels jueus va demostrar-se amb la designació de dos israelites per a representar-lo en els arbitratges que la Societat de nacions li havia confiat.

A Rússia han fet la revolució els jueus, i ells; qui han instituït el règim soviètic. Kerensky, que serví de palanca entre la Duma democràtica i el comunisme sagnant, era israelita. Lenin està casat amb una jueva, i Trotsky, Radek, Zinoviev i les tres quartes parts dels comissaris del poble, són jueus.

Jueu fou el govern alemany del Reich, amb Haase, Schiffer i Preuss. Jueu el gabinet de Prússia, jueu el president de Baviera Kurth Eisner. Jueus Bela Kuhn i Cohen a Hongria, com ho eren Oscar Oppenheimer i Marx Warburg de la delegació alemanya a París en la confecció del Tractat de Pau.

Israel Zangwill declara que la Societat de Nacions «és essencialment d'inspiració jueva», i M. Lucien Wolf, delegat de les associacions jueves, no dubta a afirmar que la «Societat» està en harmonia amb les nobles i més santes tradicions del juivisme, i que tots els israelites han de considerar un deure sostenir-lo per tots els mitjans possibles.

El fet de l'expansió jueva és incontestable. N'havem de deduir que aquesta expansió tendeix a la dominació del món?

L'evolucionisme jueu és un dels caràcters distintius de la religió jueva. En tant que la

civilització alexandrina, hereva de les tradicions gregues i de les civilitzacions mediterrànies, escampava pel món les arts, les ciències i les més altes especulacions filosòfiques, els jueus que començaven a estendre's pel món hel·lènic pretenien imposar-li la idea del monoteisme, el ritualisme exclusionista i la intolerància religiosa. A temps que negaven les divinitats hel·lèniques, destruïen els altars i els déus de l'Olimp, i prohibien als gentils l'accés a llurs santuaris, pretenent que tota la sabiduria derivava del Pentateuch i que Plató, Aristòtil i Zenó eren plagiaris ramplons de Moisès (1). El judaisme contradeïa no solament les idees religioses, sinó els usos i costums dels pagans. En l'aspecte social, el juivisme naixia a la vida sense art, sense ciència, sense sentit de civilització. En l'aspecte polític no aspira, com no hi aspira encara avui, a consolidar en un Estat el seu ideal religiós.

Malgrat aquesta tendència, posseeix el juivisme una innegable força secreta de dominació. Bouché-Leclercq, en son llibre *L'Intolérance religieuse et la politique*, sosté que aquesta energia es basa en la fe indomptable en el poder de Déu, únic que adoraven els hebreus i que en recompensa havia d'assegurar-li una superioritat per damunt dels altres pobles. D'aquí que el jueu no es confongui mai amb cap altre nacional. Allí on va el jueu, porta amb ell sa religió i sa pàtria, és a dir la barrera que el separa de la resta de la humanitat. *Poble religió i religió poble*, lligats estretament pel Talmud, bandera que ha servit de signe entre els jueus dispersos pels diferents països i que ha servit per mantenir la unitat del juivisme (2). El poble jueu pren el paper de pobre, de proletari, entre les nacions a les quals fa 25 segles que eleva el plany i les reivindicacions de la seva doctrina. Per això el poble jueu té les nacions com a una veritable personificació dels Dolents enemics dels servidors de Déu. Les Nacions són les adversàries del poble jueu, li promouen qüestions, li fan la guerra, el destrueixen l'exterminen, l'insulten i el befén (3).

* *

El somni internacionalista del jueu és la unitat del món dintre la llei jueva sota la direcció i dominació del poble sacerdotal. El somni messiànic concebut per l'imperia-

(1) *Textes d'auteurs grecs et romains relatifs au judaïsme*, Théodore Reinach, 1895.

(2) *Histoire des Juifs*. Cf. Graetz, traducció francesa.

(3) *La littérature des pauvres dans la Bible* Loeb, Paris, 1892.

lisme hebreu, segons el qual Déu destruirà les nacions i els solis, i farà triomfar Israel i un rei i o bé les nacions es convertiran al juivisme i obeiran ses lleis o bé seran destruïdes i els jueus seran amos del món, s'incorpora el juivisme definitivament constituït en temps dels Esdras i de Nehemia i se confon amb totes les revolucions que han agitat la història després de la caiguda de l'Imperi Romà. Revolucionaris per temperament, figuren en totes les revolucions d'Itàlia als darrers del segle xv, persisteixen les idees messiàniques amb ocasió de la reforma luterana i prenen part en la ideologia de la revolució francesa, que els reconeix l'emancipació pledejada eloqüentment per Mirabeau.

Posteriorment, la idea d'igualtat entre els homes de la terra, que obliga el juivisme a treballar per tots els mitjans a fi de revolucionar radicalment la societat actual, converteix el messianisme en un punt de partida essencial en la ideologia del socialisme. Res, doncs, té d'estrany que el mateix esperit de revolta animi el bolxevisme, tenint en compte que des de remots temps milenaris la veu dels profetes clamava per un món de justícia, dominat pel somni de l'imperi d'Israel. Si Carles Marx fa la crítica del capitalisme jueu com a força poderosa que ha actuat d'una forma poderosíssima sobre la civilització econòmica del món modern, també sosté que la causa de l'emancipació dels jueus es confon amb la de l'emancipació de la humanitat entera, que ha de produir-se indefectiblement amb la caiguda del règim capitalista i la revolució social (1). La major part dels jueus que es troben en les esferes dirigents del socialisme internacional, tene per pàtria la *Revolució* i la *Utopia*.

Som ja llunyans dels temps del juivisme, dels *talmudistes* i dels rabins, amb les seves 623 obligacions rituals. La constitució de l'Estat jueu viable tindria indubtablement com a conseqüència directa, per a la religió

(1) *Annales franco-allemandes*. Es troben aquests articles en l'obra de Ewerbek *Qu'est ce que la Bible*. París, 1880 i en el fullet *Sur la facilité des Juifs et des Chrétiens de devenir libres*, d'En B. Bauer.

jueva, un sensible afebliment del seu internacionalisme revolucionari, que produiria com a efecte la creació d'una economia nacional en contradicció amb els interessos de la banca jueva, avui de caràcter marcadament internacional. Per això, des del punt de vista econòmic, els jueus de l'or, els grans capitalistes jueus, banquers, comerciants i industrials, formen un dels més fermes puntals de la finança internacional. I ha de tenir-se per indubtable que d'aquesta finança depenen directament els revolucionaris, els sindicalistes, els demagogs i els pastors de les masses proletàries que, aprofitant-se de la desorganització moral, política i social d'Europa, preparen lentament la seva enfonsada definitiva. Recordem les paraules d'Oscar Levy, parlant de la seva raça: «La influència secreta jueva explica sempre totes les coses, així en el present com en l'esdevenidor»

* * *

El juivisme orgue del messianisme ens revé mercès a les predicacions tolstoïanes i a la influència de Dostoïewsky. L'onada mística s'aturarà un dia davant d'una creació nítida definida i raonada, com era el sentit occidental de justícia.

Davant dels progressos de l'il·luminisme esclau i de la predicació juivista vinguda de l'Orient, ia raó i el seny de Occident reaccionaran oposant a son avanç les muralles de llurs institucions, les tendències sanes de sa concepció social, la crítica de son pensament elegant, les meravelles del seu geni artístic, tota la gràcia alada i impalpable de llurs concepcions que tan alt grau de fortalesa li donaren per a arribar a dominar el món? La raó hel·lènica té la missió de pulveritzar els mites de Judea. Si, fins avui, l'Occident que ha viscut en plena utopia positivista despreciant l'Orient misteriós i terrible, no ha acomplit aquella missió, ¿serà capaç d'empendre la difícil tasca?

R. GAY DE MONTELLÀ

Salomó Campalans

Massa aviat desaparegut de la nostra vida intel·lectual, on tan belles esperances d'actuació seriosa havia desvetllat, gairebé només ens resten d'ell petits fragments, comentaris marginals, estudis fragmentaris. La seva honradesa intel·lectual rebutjava la temptadora fàcil improvisació. L'obra és perduda per als qui el coneguérem, però resta l'exemple de la seva vida. Otto Braun, entre la vida del qual i la del nostre amic hi ha un paral·lelisme, deia: «El més gran que pot atènyer un home en la vida, no és la glòria, no és la felicitat, no la grandesa; no, tampoc el que fins ara m'havia semblat el més alt: l'obra; sinó que és només: ésser model, determinar amb la seva sola existència el món i la humanitat.» Prescindim de la retòrica ampul·lositat, que la finor i l'exquisit bon gust del nostre amic haurien rebutjat, i pensem que, si la seva obra no s'ha arribat a produir, ens resta de Salomó Campalans l'exemple insuperable de la seva vida, bell model a seguir per les joventuts intel·lectuals catalanes.—J. C.

FRAGMENT

Deia el savi petulant:—He lluitat tota la vida per dominar l'univers, i he arribat ja a la suprema desesperança: Em caldria ara la Mort!
I l'home senzill li responia:—He treballat sempre per confondre'm amb la terra i tinc ara la joiosa serenitat d'un cirerer ple de fruita: M'escauria l'Eternitat!

SALOMÓ CAMPALANS

Poesia catalana

DUES CANÇONS

I

A la plaça fan ballades.
Com refila el flabioll!
L'acàcia és tendra, mullada
per una mica de sol.
La noia somriu i dansa,
el mar és quiet i clar.
A la plaça fan ballades:
prou me plauria ballar.
Noia de la doble trena
i de l'esguard mig perdut,
noia de la sina forta
i la galta de vellut,
mentre sona la musica
us duria de la mà.
A la plaça fan ballades:
prou me plauria ballar.
Vora la nau que reposa
amb el velam recollit,

sota el cel roig de la posta,
la tenora alça el seu crit.
El cucut, en la llunyària,
ja comença a sanglotar.
A la plaça fan ballades:
prou me plauria ballar.

Sense mi, però, l'anella
farà igual el seu camí.
Al cel hi ha una estrella humida,
i ara s'ha girat garbí.
Al cel hi ha una estrella humida,
però el cel encara és clar.
A la plaça fan ballades:
prou me plauria ballar.

La cobla ha enmmudit. Les noies
enfilen el vell carrer,
on hi ha la font que raja
i l'ombra del lladoner.
La cobla ha emmudit, mes ara

altra musica hi haurà.
A la plaça fan ballades:
l'aigua, els estels, l'olivera,
d'amagat s'han dat la mà.

II

Ens duia la tramuntana
olor de fonoll marí;
la carena s'amagava
sota el bruc i el romaní;
hi havia una blanca vela
al damunt del blau marí.

El verd joiós de les vinyes
s'obscuria, i el sarment
amb la fruita es decantava
seguint l'empenta del vent.
Al cel cremava una estrella,
i el sol moria a ponent.

Tu eres a la meva vora
com l'olivera i la flò;
del lliscar de la riera
tenia ta veu el so,
i els teus llavis potser eren
gustosos com el vi bo.

Hauria volgut besar-te
perquè era el teu mirar
tan tebi. A la meva vora
anaves sense parlar.
Hauria volgut besar-te
la trena, els ulls o la mà.

Però el vent encara ens duia
olor de fonoll marí.
Cantaven els grills. Cantava
el cucut a dalt d'un pi,
i l'estelada s'obria
damunt del nostre camí.

J. CLADESOL

Aportacions

Una visió de conjunt sobre Irlanda.

A. E., el poeta irlandès, publicà un magnífic treball en el qual exposava la seva clara visió dels esdeveniments polítics que commouen la seva pàtria. Seguidament donem alguns fragments del treball esmentat:

Caràcter crònic del sentiment ràdic irlandès.

El geni d'un Dostoevski o d'un Balzac pot fer-nos intel·ligibles el caràcter i els actes de les persones; però ¿qui fóra capaç de posar en plena llum els milions d'elements que formen una nació, per a veure-la amb més claredat?

On radiquen les pertorbacions d'Irlanda? El poble irlandès vol ésser lliure. Per què aspira a la llibertat? Penso que és perquè sent en ella un geni que no ha estat manifestat encara en una civilització, com la dels grecs, romans i egipcians s'exterioritzà, antigament, en una cultura, unes arts i unes ciències pròpies i peculiars. És el mateix impuls que mou el noi et eixerit a fugir de tots els paranys que li prepara una família convencional. Volen fer-lo doctor, posar-lo en una d'aquestes professions en les quals es guanya diner; i raons és el que sobren. Però el noi et escolta en la seva ànima una música que el crida perquè vagi vers els camins fressats. I diu: «Ja sé que la professió de metge és noble, i no la despreciaré pas; però vull ésser músic.»

...No escoltarà pas aquelles persones raonables que li assegurin, potser amb raó, que la cultura i la

civilització britàniques, en general, són tan bones com les millors. El poble irlandès no desitja pas aquesta civilització. La teoria i la pràctica de l'imperi li són odioses. La barreja de normandès saxó amb el gaèlic, ocasionades per invasions i colonitzacions, no va arribar a produir un canvi de sentiments.

...Els irlandesos han demostrat amb tres desesperades rebel·lions en cada segle que el caràcter que volen imposar-los els homes d'Estat britànics, els és ben dur. Estic plenament convençut que aquest antagonisme ebrolla de necessitats biològiques i espirituals. És bo o dolent? No podré pas dir-ho. En allò que tinc d'artista, m'encanta la varietat de cultures i de civilitzacions, i em dic que bé val la pena de llançar un xic de sang per a evitar que el món es trobi «lligat a Brixton», per a evitar les conseqüències terribles de l'imperialisme que Jordi Moore va preveure en un dels seus intervals irlandesos més lúcids. No crec pas possible que els britànics es quedin tranquils, desempelegant-se dels irlandesos. Els esforços militars per a aconseguir-ho han estat en va, com ho seria l'esforç d'un foll per a convertir un fenc en roure punxant-lo amb una agulla. Malgrat totes les punxades de les baionetes britàniques, la gent nascuda a Irlanda continua volent ésser irlandesa.

La literatura, base del nacionalisme.

...Hi ha una literatura gaèlica amb relacions èpiques i heroiques tan plenes d'imaginació com la de qualsevol altra del món. El fet que durant els darrers vuitanta anys hagin parlat en anglès la majoria dels irlandesos, sols ha modificat superficialment el caràcter irlandès.

...La literatura gaèlica continua inspirant el millor de la literatura irlandesa i de la vida irlandesa. Escriptors hi ha, com Yeats, Synge, Hyde i Stephens, que no haurien pas assolit una gran reputació si no haguessin saturat l'ànima llur en la tradició gaèlica, les quals han guanyat en color i vivacitat amb aquest contacte. El darrer gran cabdill fou Padraic Pearse, qui va dirigir l'admirable intent de la setmana de Pasqua, l'any 1916. Pearse va fundir la seva ànima en la literatura heroica dels gaèlics, i quan penso en el que va fer i en com Irlanda va llançar-se darrera d'ell, recordo les paraules de Standish O'Grady, profeta primerenc de la tradició gaèlica, qui va escriure de les seves divinitats i dels seus herois: «La seva força d'animar, exaltar i purificar no és perduda encara. Viuen encara i regnen, i han de seguir regnant.»

La tradició nacional que va moure Pearse i els seus companys, anima els Sinn Feiners que els succeïren. No endevina l'home rústec els pensaments que fan vibrar els més escollits de la seva mena però té en el seu fons els mateixos elements i obeeix quan se'l crida. Si tracteu, doncs, de comprendre la Irlanda d'avui, heu de fer-vos càrrec, primerament, que el poble irlandès constitueix en realitat una nació amb peculiar nissaga cultural i espiritual; que el seu geni ha estat privat de l'expressió nacional, lliure per molts de segles, i que la seva passió per la llibertat és avui més intensa que mai.

De les noves nacionalitats cal esperar-ne les coses noves.

D'Itàlia, de França, d'Alemanya o d'Anglaterra no n'esperem res que sigui distint en caràcter del que han donat ja el món. Són com els artistes que tenen acostumat el públic a una mena d'obres determinada. Són com els grecs abans de Pericles, de Fidies, de Sòfocles, de Plató, de tota aquella famosa vida la imminència de la qual va justificar que una ciutat petita es resistís a la dominació d'un gran imperi. Irlanda amb el Sinn Fein lluita per la llibertat de manifestació del geni irlandès. Si en l'irlandès no hi hagués alguna cosa espiritual incorruptible de nacionalitat, mai hauria sofert, mai s'hauria sacrificat per espai de tants de segles.

Les relacions econòmiques amb la Gran Bretanya

Es una niciesa el que diuen els advocat anglesos que la Irlanda s'ha fet pròspera sota el domini britànic. Obliden que és l'únic país d'Europa que ha

minvat en una meitat la seva població d'una generació ençà. Polònia i l'Alsàcia, governades per gent estranya, varen prosperar tant en població com en riquesa. La població d'Irlanda ha estat mermada de vuit milions a poc més de quatre milions d'habitants. La província d'Ulster, que tant estimen els britànics, ha perdut, per les emigracions, un nombre igual d'habitants proporcionalment igual al de les altres províncies en aquests darrers vuitanta anys. Per què? Perquè un any darrera l'altra, el vampir del veïnatge absorbia i destinava a la Gran Bretanya el sobrant de les rendes i la riquesa que anava creant-se. Actualment, ultra el que s'ha gastat en serveis irlandesos, les rendes de l'Irlanda retingudes del Governament britànic i gastades a Anglaterra per al sosteniment d'anglesos, serien prou, sense augmentar els impostos en gens, per a mantenir a Irlanda un milió d'habitants.

...La Irlanda els resulta, veritablement, d'una profitosa possessió. Demano als americans, als francesos o als anglesos que pensin quina seria llur dificultat econòmica si els alemanys haguessin conquerit les seves terres, emportant-se anualment a Alemanya la meitat de les seves rendes per gastarles allí. No hauria defallit el seu sistema econòmic? Si d'un país qualsevol s'exportés la renda, la població ha d'exportar-se també. Els treballadors se n'aniran on puguin pagar-se els salaris. L'Home Rule que el Governament britànic ofereix, o, més ben dit, imposa a la Irlanda, perquè i un sol representant irlandès unionista o nacionalista ha donat el seu vot favorable, és pitjor per a Irlanda que la Llei de la Unió. Redueix la Irlanda a una impotència econòmica total. En lloc de cent dos membres, que siguin, a Westminster, els servadors dels interessos de la Irlanda, haurà de reduir-se a quaranta dos, i encara la Gran Bretanya es reserva la direcció de la política mercantil, l'assenyalament i cobrament d'impostos i un tribut anual de 18.000.000 de lliures esterlines com a primera càrrega sobre les rendes irlandeses.

...El darrer Virrei i el darrer Secretari Principal varen dir que totes les pertorbacions de la Irlanda eren promogudes pels joves que estaven en el país, i que haurien hagut d'emigrar. Com que eren culpables davant d'Anglaterra per no haver emigrat d'Irlanda, el Governament va reunir l'any passat alguns mils dels més ardits herois de la gran guerra i els envià a Irlanda perquè descarreguessin damunt del país l'heroisme que encara no s'havia evaporat. Una ciutat darrera l'altra varen canonejar, incendiar, assaltar i saquejar. Els excessos comesos per tals homes, als quals hom hauria dit que els havia estat donada plena llibertat per a matar, incendiar, assaltar i saquejar, han estat aventatjosament titllats, fins i tot per famosos publicistes britànics, com els pitjors que varen realitzar-se en els temps del zarisme o dels vells turcs.

... I el Governament es nega a obrir informació pública referent als actes realitzats pels servadors seus.

El caràcter irlandès era, temps enrera, un encant. La gent, viva, d'imaginació ràpida, simpàtica, molt disposada a platicar; però la seva mateixa força de simpatia i comprensió, la seva capacitat per a veure un assumpte per les dues bandes, la féu políticament fluixa. Ha enfortit la seva voluntat. Els rebels polítics que he tractat avui ofereixen el tipus més elevat d'irlandès que he trobat en els cinquanta quatre anys de la meua vida. Penso en aquests joves jovials, tan decidits, tan abnegats, i veig créixer cada dia més la meua confiança que alguna cosa gran pot esperar-se d'una raça que produeix homes d'aquests en quantitat. Sospito que encara valen més que els capdavanters la massa i el grup. Però això potser no ho hauria de dir. Els capdavanters veritables són gairebé incògnets. No és pas el temps d'avui propici a fer sentir la veu de l'orador. La premsa publica unes paraules agosarades sols arriscant la supressió, i molts de periòdics han estat suprimits. No és possible celebrar juntes polítiques. Els que dirigeixen i inspiren són gent innominada. Llur tasca roman secreta. Poden convèncer «sols amb llur presència». Però endevino capdavanters plens d'un sagrat arborament, i despresos d'ells mateixos per l'esperit de la massa i el grup, igual que en veure els càlids núvols de l'aurora sé que la resplendor ve d'un sol ocult encara. El Paddy de la caricatura anglesa està fet a base dels Handy Andys, dels Micky Frees i dels Carles O'Malleys de les novel·les antigues; si és que alguna vegada hi ha hagut algun exemplar d'aquests tipus, pot assegurar-se que no se'ls coneixen successors. Jo sols he vist una gent tranquil·la, determinada, molt sofrida, tan poc amiga de platicar que gairebé és impossible de trobar entre els Sinn Feiners un orador que sigui capaç d'atreure una gentada o de parlar dels mals de la Irlanda com els Redmonds, Sextons, O'Briens i Dillons de la generació passada. Avui la Irlanda s'ha tornat tota voluntat.

L'opinió respecte els procediments dels Sinn Feiner

...No em penso que sigui la Irlanda una Illa de sants, i a més els irlandesos han fet coses que jo no tractaré de defensar. Potser serà perquè jo sóc pacifista per naturalesa i prefereixo acudir a les forces intel·lectuals i espirituals abans que a les forces físiques. Però cal dir que l'adopció dels actuals sistemes pels Voluntaris va ésser precedida per dos anys d'atropells, detencions i empresonaments; aquests darrers s'elevaren a molts milers. Si alguna vegada hi ha hagut raó a emplear la força física, que ho dubto, perquè sento que altres mitjans hi ha per a sustentar adequadament el dret, tenint en compte els esdeveniments tràgics ocorreguts a Irlanda durant el darrer any, sols es pot pronunciar justament un elogi o condemna si s'ha decidit qui té

dret a governar a Irlanda, si el poble irlandès o el poble anglès.

El dret d'Anglaterra a governar la Irlanda, i el cas de l'Ulster.

Però, ¿d'on ve el dret d'Anglaterra de governar el poble irlandès? En què es fonamenta? No pas en la voluntat del poble irlandès. ¿En l'antiguitat de la possessió? Doncs no s'acostuma admetre el fet que un brigand que robés una propietat, sigui el que té més dret a ella perquè la posseeixi des de fa temps.

—Ah!—se'ns dirà—existeix l'Ulster !L'Ulster és unionista!—Fins en aquesta província l'equilibri de l'opinió és tan clar, que no es podria incloure la província sencera en el Parlament de l'Ulster a no ser que ella mateixa el votés en un Parlament del Sud. És indubtable que si en els comtats de l'Ulster se'ls permetés de votar lliurement per la unitat amb la Irlanda nacionalista, no pas més de quatre en quedarien fora, i jo crec molt probable que sols tres votarien en tal sentit. Això faria el repartiment de la Irlanda tan ridícul, que no es va permetre la llibertat del vot, i comtats predominantment Sinn Fein foren inclosos, contra llur voluntat, entre els comtats unionistes de l'Ulster. El Governament britànic que va dividir la Irlanda ostensiblement, perquè els habitants de l'Ulster ho desitjaven, no va gosar permetre una votació en la qual prenguessin part tots els habitants de l'Ulster.

A la meua manera de veure, el Governament britànic desitjava una guarnició a Irlanda. L'aristocràcia fou, en un començament, la seva guarnició. Amb la caiguda del feudalisme, l'aristocràcia va perdre la seva força, i va caler cercar una nova guarnició, i aleshores va informar-se a l'Ulster que la Irlanda nacional el tiranitzaria, i aleshores va formular-se en la Gran Bretanya i va trobar el seu efecte en la recent llei de la Home Rule, la teoria de la «doble nació». Em sembla que el Governament ha anat més enllà del que desitjava i que d'aquí a tres anys l'Ulster Unionista d'avui serà tan fortament antibritànic com la resta de la Irlanda.

Possibilitats d'arranjament

... Hi ha possibilitat d'un arranjament definitiu? Jo penso que la Irlanda desitja veritablement estar en pau amb els seus veïns, i que, així que conseguís la llibertat que desitja, oblidaria el passat. La Gran Bretanya és el mercat natural dels productes irlandesos: tots els irlandesos ho reconeixen. Els irlandesos poden entendre's perfectament amb els anglesos com a individus, que són, generalment, bona gent; però desconfien de l'Anglaterra representada pel seu Governament, i no volen amb ella cap contacte. Estava a punt de dir que es porta com Prússia en els seus mètodes amb Irlanda; però això seria ofendre els prus-

sians, perquè, si no m'erro, en llur comportament amb Polònia o Alsàcia, res hi hagué de comparable a la ferocitat de la present opressió anglesa sobre Irlanda.

...Quina serà la fi del conflicte anglo-irlandès? No ho sé. M'inclino a pensar que entre la Irlanda i la Gran Bretanya no hi ha d'haver mai un arranjament definitiu. L'Anglaterra és massa cobejosa del diner i del comerç irlandès per a deixar-los escapar a la seva vigilància, i massa temerosa d'una potent nació irlandesa prop d'ella per a consentir que la llibertat de la Irlanda es desenrotlli i creixi la seva població fins a deu o dotze millions, que pot naturalment contenir. La Irlanda, com ho mostra la seva història, no s'acontentarà amb menys que amb la llibertat completa en els seus propis assumptes.

... He tractat d'interpretar la disposició d'esperit dels meus paisans més que d'expressar els meus propis sentiments. A mi res se me'n dona que em-governin des de Moscow o des de Pekin, si els meus compatriotes estan contents. Sóc artista i literat de professió, i tinc per consol de la vida coses en les quals els governs no poden intervenir: la llum i la

beutat que la Terra ofereix als seus fills. Les paraules «república» o «imperi» són opaques per a mi. No hi puc veure la formosor o majestat a les quals inevitablement condueixen. Però crec en la llibertat. Si l'univers significa alguna cosa, existeix per als fins de l'ànima; i els homes o les nacions a les quals es nega llur llibertat essencial, no poden, sense ella, complir llur destí, ni il·luminar la terra amb llum o sabiduria procedent de la divinitat, ni modelar, amb l'extern circumstancial, la imatge celestial que conceben llurs seus cors.

... Tinc l'íntima convicció que la Irlanda aconseguirà segurament la seva llibertat completa, i crec que ho han de veure molts dels que viuen. Vindrà per les circumstàncies del món: no perquè Irlanda s'hagi fet prou poderosa per a aconseguir per ella sola la seva independència, o perquè la Gran Bretanya es torni tan generosa que doni la llibertat als homes que detesten la seva dominació. Potser quan el poble irlandès hagi sofert prou i pagat el preu, arribi a aconseguir els veritables béns que atorga el sacrifici. Hi ha d'haver una Justícia que pesi l'ofrena i tingui prou poder per a fer complir els seus decrets.

ELS LLIBRES

EL PARE NOSTRE.—Glosses apologetiques a les quatre primeres peticions. (Vols. I i II. Editorial Poliglota.—Barcelona.

Diem-ne *Breviari de raça* no en el sentit volgut, o millor imposat, que d'altres llibres s'ha dit, sinó en el sentit mediterrani, únic, que la dita pot tenir.

La lectura d'aquest llibre, com moltes vegades, resant simplement el Pare Nostre ens ha fet pensar en els tràfecs de Sant Pau predicador de la fe entre els mediterranis, cercador, cridador del miracle que adverés la doctrina davant de gent als quals el miracle adverava la Divinitat immediata i tangible. Gent de *Pare Nostre* a la fi, més que gent de *Credo*. Gent del regne de Déu a l'abast de la mà com un conreu, i que no manqui per si un cas el *Nostre pa de cada dia*. Admirable força i admirable eficàcia del fet concret.

Naturalment, desentranyar-ne totes les possibilitats i actualitzar-ne tota la substància ha estat l'obra del Pare Esplugues. Per això havem dit que el seu llibre era el *Breviari de la raça*. Per la fermaça que ens ofereix de certesa de cara al temps (aquest element periodístic, gosariem dir, que els breviaris de raça no han de menysprear), però a l'ensem ben arrelada en la immortalitat, sens la qual les races no trobaran mai llur breviari.

No cal dir que el llibre té l'estilització artística que li escau. En aquest

sentit, i dins la classe de preceptiva literària, tindriem manera d'utilitzar el comentari del Pare Nostre com una retòrica i poètica de la raça.

PAU I VIRGINIA, per Bernardin de Saint-Pierre, traducció de Pere Bergés.—Biblioteca literària del E. C.

Ha plogut molt d'aleshores ençà. I havem après que, en dir natura, el banyeta somriu darrera del paisatge i la temptació consentida ens porta novament el Paradís perdut.

Paradís perdut del de Saint-Pierre del Rousseau. Paradís perdut d'aquests moderns escriptors naturals amb paisatges triats per fons dels pecats dels sentits i dels pecats de la ment.

Ha plogut molt d'aleshores ençà. I havem après també que, en dir ingenuïtat, el banyeta somriu de l'engany voluptuós amb el qual ens feia caure.

Voluptat del de Saint-Pierre i del Francis Jammes i de la comtessa de Noailles. Voluptat d'aquests senzills exquisits dels nostres dies, pecadors d'haver volgut fer un sentit més de la ment i de la intel·ligència.

Ha plogut molt d'aleshores ençà. I ja no ens pot fer mal la falsa serenor, amb el cel massa clar per la sentor de terra molla que es respira, d'aquest llibre *Pau i Virginia*, parany de moltes generacions.

CARTES D'UN VISIONARI, per Pere Corominas.

Un Paturot que cerqués no la posició social de l'altre Paturot, sinó un passament ideològic amb feina seguideta (que l'estar sense fer res també cansa), i amb lleures ben guanyats i no molt esquerps a la benignitat revinguda de l'home al qual l'estalvi ha ensenyat de comptar i els comptes han ensenyat de viure, trobaria ressò de moltes de les seves il·lusions i de les seves intuïcions de criteri informulates en aquest llibre d'En Corominas, que, en termes menestrals, podríem dir-ne un llibre de bon sentit.

El bon sentit menestral comporta la flamarada, i el bon sentit d'En Corominas ha assolit el verb literari d'aquesta flamarada d'una Catalunya que, si no vol enganyar-nos, havem d'anomenar ja històrica.

No a l'atzar, sinó com una obsessió de l'esperit al llarg de tota la lectura, el record de les *Memòries d'un menestral* ens ha fet companyia prop d'aquest llibre.

En Corominas *supera*, que diuen ara, les *Memòries d'un menestral* per la vivacitat natural de la llengua catalana restaurada en l'expressió del vaive de cada dia. Això fa que En Corominas, entre el *Cogito, ergo sum* del modern i el modest *Nosce te ipsum* de l'antic, hagi guanyat la benestança de la formiga humana, glòria de casa, menestralia que, tot guardant la tradició,

pot algun dia fer el pes decisiu en la balança d'una transformació social.

Tradicció de bon ordre. Líric fins que l'enumeració no destorba la classificació lògica de les gràcies terrenals.

Estridència just en el moment que, amb contemporitzadora utilització de les males tongades, el català diu:—*Déu nos en guard d'un ja està fet.*

L'ANIMA NUA, poemes de Lluís Valeri.

Obrim el llibre. Llegim: *L'ànima nua*. Cloem els ulls, i dins l'esperit, amb tota la llibertat de moviment de l'esperit, salta un nom: Shakespeare.

Reobrim el llibre, i anem llegint. De tant en tant és tot un vers que salta dins l'esperit, com una guspira del gran foc shakespearia.

Gosadia per gosadia.

Davant de la vida nua cal també una expectació nua. Tenim el deure de no negar cap possibilitat.

Però aquell que valentament no s'espanta de la nuesa ensenyada i que sense tremolar es deixa cremar la mà per una brasa de Shakespeare sospesada amb virilitat, té el deure de no deixar apagar el caliu.

Bufla el vent d'on bufla. Que si hi ha buf, no seran possibles les mixtificacions d'una sinceritat literària provocada.

Shakespeare és la flama viva arborant, xuclant, consumint la vida nua.

Mai, però, no deixa cendres de bon ús per a la bugada.

Esperem de Lluís Valeri la fidelitat del foc. Que no desmenteixi mai l'embranchada d'aquest moment en el qual, closos els ulls, hem sentit el salt d'un vers seu en el nostre esperit.

NAPOLEO I EL MON, per Frederic Camp.—Vol. 24 de l'Enciclopèdia Catalana.

El camí ascensional del modern renaixement català és arribat al punt d'esplai en el qual la cultura comença

de fer replà i els camins hi van i vénen amb afermat passador i dibuix segur, fent innecessàries les drecceres improvisades i el daler coratjós dels excursionistes a la bona de Déu.

Anys enrera, de Napoleó en sabíem la imatge i una llegenda ditiràmica o una grollera maledicció sota de la imatge.

Ara En Camp n'ha escrit tot un llibre documentat, serè i directe al mateix temps. Un llibre que té lloc en la bibliografia napoleònica mundial amb la rara qualitat de no desdir dels llibres similars que l'acompanyen. Això vol dir que assoleix les proporcions habituals dins la normalitat científica corrent en aquesta mena de llibres. Això vol dir també una capacitat catalana nova incorporada als dalers moderns.

No tot és poesia lírica, ni crits i banderes a la plaça pública. Havem guanyat un nou títol d'independència: *Sabem fer un manual que no és massa ni poc.*

EL DESCOBRIMENT D'AFRICA, per Sir H. H. Johnston, Trad. de M. Sabat.

ISLAMISME, de D. S. Margoliouth, trad. de Pere Bergés. Volums 25 i 26 de l'Enciclopèdia Catalana.

Podríem dir que hi ha dues versions del món: la castellana i l'altra.

L'altra, naturalment, és la bona. Però la castellana és cridanera, inflada, i intencionadament vol pesar damunt nostre amb caràcter obligatori.

Tasca dels catalans, i no de les menys feixugues, ha estat l'oblidar la nostra formació escolar primària, secundària i superior, feta ala castellana i refernos la visió i la versió exacta del món.

Avui l'Àfrica és d'actualitat. Perquè fins avui no havia estat d'actualitat entre nosaltres, sentim els fets com la conseqüència d'un averany funest.

La retòrica dels rotatius analfabets cerca paràgrafs brillants i consonanta-

cions poètiques fàcils. Mentrestant, paguem la incultura amb sang de les nostres joventuts obligades a un sacrifici que els repugna.

I, si alguna cosa d'inicial serietat cal fer en aquests moments tràgics, són els catalans els qui treuen les castanyes del foc.

En català, i publicats per l'Editorial Catalana, veuen la llum dos manuals d'excel·lent base per a l'estudi més especial de les coses d'Àfrica.

Una primera informació, diríem.

I el primer pas, el més pacient i el més difícil—heroisme obscur per a arribar a la preparació anterior a tota obra de colonització conscient i de convivència civilitzada.

L'ALBA DE LA HISTORIA, per J. L. Mirés, traducció de Pere Bergés.

Manual de l'Enciclopèdia Catalana dins el to de la sèrie fins ara publicats. La curiositat servida manté l'interès de la documentació ben preparada i escrupulosament servida.

D. J.

CAL ESMENTAR

El llibre de semblances i estudis crítics *Uomini piccoli e uomini Grandi*, per Francesco Olgiati (Società Editrice Vita e Pensiero de Milan).

—*L'oratójol de la serra*, novel·la d'E. Girbal Jaume.

—*El malalt imaginari* i *El casament per força*, de Molière, traducció de Josep Carner, de la qual, estafent el mot d'Eugènia de Guerin referint-se a l'autor, podem dir que és ben enginyosa.

—Una novel·la original, que ja és molt dir, i natural, que és com la suprema consagració de l'originalitat: *Les deux amis*, de Claudi Roger-Marx (Albin Michel, editor).

—*La légende des Pyrénées*, drama antic en tres actes i en vers per madame Andrée Bruguière de Gorgot, de la qual les lletres catalanes serveixen gentils mercès.

LES ARTS PLÀSTIQUES

LA MODA

I

En la nostra utopia és molt més important la valor de l'arquitectura dels bells i nets carrers, dels grans i dels petits parcs—necessaris a l'ull i als pulmons de la ciutat—del bell vestir—harmònic amb la ciutat ideal,—que ço que havem anomenat fins ara arts pures.

Les exposicions de pintures i d'escultura, suposant que sempre fossin interessants, al costat d'una ciutat sense aigua per a rentar-se sense aigua per a llençar en les grans cascades i brolladors públics; al costat d'una

ciutat amb barris infectes, i de d'arquitectura nefasta amb pilots, combraries i cabres a les voreres, les exposicions de pintura i escultura no ens interessaven poc ni molt.

Es imprescindible primerament, per a donar-se aquests luxes de l'art sense utilitat religiosa i amb prou feines de cap mena, haver bastit la ciutat amb ordre i haver-la netejada de tantes taques que la deshonren.

El vestit i el bell vestir és molt més essencial a la ciutat que un bell quadre. D'un bell quadre, la ciutat podrà passar-se'n sempre que no sigui substituït per una cromotípia; del bell vestir, la ciutat no pot passar-se'n de cap de les maneres.

Les figures humanes són en els carrers de la ciutat, en els camins dels parcs, altres tants pilots d'immundícia, si els seus hàbits no són acordats a l'harmonia universal: capells desproporcionats a les figures i desentonats de color; vestits sense harmonia de tall ni de color, inadequats a la figura i al lloc: vestits de *soirée* usats en ple carrer i en el temple.

Veus aquí com, amb solament usar del seny natural de triar l'hàbit pel lloc, el problema de la moralitat en el vestir fora en bona part resolt. Cal esperar, si les coses així continuen, veure el vestit de bany en plena Plaça de Catalunya.

Aquest problema de l'adaptació

del figurí ni tan sols és enunciat en la majoria de les barcelonines. I no és que el figurí, la creació de París, no sigui bella: cal considerar la moda quasi globalment com una de les més belles conquestes de l'esperit nou. Comparem el vestit actual amb el vestit antic, comparem les modes noucentistes amb els vestits del segle XVII i XVIII, i veurem la superioritat harmònica del vestit actual damunt aquells vestits deformadors del cos, plens de riquesa, però pobres de gràcia i de línia. Els hàbits actuals són en els models—en els dibuixos del figurí—

superiors en bellesa al peplos dòric, perquè tenen la línia de la túnica grega i la gràcia i la línia i la color del kimono japonès.

Però la moda adopta cada temporada nous models, sense donar temps a fer-ne la selecció i l'adaptació a aquelles feminitats que no tenen molt desperta la sensibilitat. L'hàbit tradicional: el peplos, el kiton, el mantell plegat de la Jònia, en la seva quasi imperceptible evolució, com els vestits medievals, com els vestits dels segles de la Renaixença, en la seva evolució més perceptible, eren fets a

base de tradició; es transmetien de mares a filles i de pares a fills. Avui, el joc, la gràcia, la fantasia del creador, és l'única garantia; però aquesta garantia massa sovint és dilapidada per la interpretadora de les línies del figurí, per l'adaptadora, mancada manta volta de la sensibilitat del creador de l'hàbit modern, que, juntament amb l'enginyer i amb els creadors de carrosseries bellíssimes d'automòbil, són els que han dit la més gentil i veritable paraula de l'Art Modern.

RAFAEL BENET

LES REVISTES

ANTOLOGIA

Fragment d'una lletra:

«Estem envaïts per tota llei d'animals vils.

El lloc és pintoresc i miserable alhora. No es veu ningú que treballi i no es pot saber de què deuen viure. Altrament està ple de pobres tan espellifats, que semblen temptar el carretó de la misericòrdia municipal.»

Fragment d'una conversa.

«—Què vol que li digui, pobra de mi, si vaig venuda. La veritat, si el cor no enganya, és que jo ho deixaria córrer. Així com així, d'aquí uns quants anys ens ho pendran altra vegada i tornarem a estar com avui, allò que es diu havent perdut bous i esquelles.»

Fragment d'un projecte d'article:

«Cada poble té la guerra que és mereix.»

La FONTAINE, traduït per J. Carner

(i III)

Se'n dedueix, més directament, que La Fontaine és un poeta intraduïble. Més ben dit, hi ha en ell «una certa aguda intenció de l'expressió»—per usar encara paraules de Vossler,—una certa ironia lingüística, en suma, que en passar del francès en una altra llengua, o s'evapora o s'ha de reencarnar en mots de diferent pes específic. Aquesta intenció es manifesta, en La Fontaine, a través i per mitjà d'un acord o d'un contrast finíssims entre l'actualitat imaginal, tan viva i tan fresca, i la història feta de cada mot i de cada tom sintàctic amb què aquella és representada.

Ara bé, el català és una llengua en plena ebullició. Dels estils, no es pot preveure on aniran a parar. Sembla lle inexorable que tot escriptor nostre s'hagi de debatre personalment amb una munió de problemes de gust—de

gust estilístico-lingüístic, per dir-ho amb la màxima precisió—la complicació dels quals està en raó directa del cabal inèdit que ell porta. Problemes, naturalment, que comencen allà on acaba la jurisdicció de la gramàtica i del diccionari, és a dir, del residu de convenció: som a l'alta mar de l'estil.

Que això és cert, no basten a contradir-ho excepcions com la de l'estil de Carles Soldevila, l'únic—almenys l'únic que ara se'ns acudi—que sembli nascut, pur en totes les seves peces, d'una llarga tradició que, al capdavall, no existeix. Però serveixen a provar-ho casos com el de Josep Pla, potser el darrer aparegut. Una polèmica iniciada aquests dies li dona actualitat. La mateixa acre violència de les impressions—una violència gairebé humoral—origina en Josep Pla una santa horror a la retòrica, és a dir, a tot allò que sigui fet, solemne i transmès. En català, on els mots i els toms sintàctics tenen més aviat un relleu virginal, agressiu, intervingut a penes per la literatura, crear-se un estil en què l'energia plàstica i la personal banalitat s'aliessin, no deixa d'ésser una dura fatiga. El relleu se'l porta la llengua mateixa, s'imposa a l'escriptor com una manera de retòrica popular tan temible i al capdavall tan falsa com la d'escola (1). Els primers assaigs coneguts de Josep Pla, ja el revelaven en tumultuós debatiment entre problemes lingüístics: i entre les circumstàncies que l'han dut a escriure en català, hi ha, sens dubte, la del menor que li representa el camí invers d'imprimir, mitjançant l'il·limitat bar-

(1) Que la utilització del tresor expressiu popular no és qüestió d'un senzill do a aplicar, sinó d'un complex de problemes a resoldre, ho demostra l'estil característic de Francesc Pujols, que, producte per una banda d'una tenaç evolució (seguidora en el seu recent «Recull d'articles»), és, per altra banda, el més inimitable, essent el més contagiós dels estils. Es pot dir que ningú ha escrit de Francesc Pujols, sense deixar-se influir per la seva manera—i sense fallir-hi proporcionalment.

barisme, banalitat i alhora relleu a una llengua que els ha perdut rodolant pel paper sellat.

L'època actual del català serà designada amb el nom de Josep Carner, perquè pel seu estil passa tota la història del català, no feta, sinó fent-se, en curs de creació. Ha hagut d'afrontar una major extensió de problemes, perquè el seu temperament literari s'ha donat a més diverses aplicacions; per tant, ha hagut d'establir, ja sia provisionalment, tons més diversos.

Amb el temps, referint-se a Josep Carner, hom podrà parlar també d'un *geni del gust*, sostingut i nodrit, com en el mateix La Fontaine, per una fonamental sanitat. Lleueu aquesta, i aquell s'afeblirà fins a la dissolució. Els que demanen de Josep Carner un removiment d'humanitat—i solen ésser els que confonen la humanitat amb el cinisme, o si més no amb el mal humor—s'exposen a fer malbé, en nom d'un pretès valor social, un guany social ja positiu. Dins la poesia catalana, Josep Carner ha socialitzat la gràcia: la qual comença allí on comença l'art; i l'art comença amb la primera resistència del material que hom afronta i venç. D'això, en crítica de pintura, ningú en dubtaria: en canvi, no sabem per què, en poesia, als mediocres, als aplicadors pacífics de fórmules, se'ls hagi de concedir més bel·ligerància. (I no s'oblidi que haver donat a molts mediocres un estil fet és, per part de Josep Carner, almenys, una bona obra.)

Tot això dit, la traducció de La Fontaine per Josep Carner se'ns situa sola. No hem de plànyer-nos sobre allò que, per una fatalitat de fet, s'ha esvatí. Poeta intraduïble, vol dir simplement que no es pot transportar i que cal transposar-lo.

La transposició de La Fontaine així ha estat feta, no cap a una majol tenuïtat d'estil (l'estat actual de, francès enganyosament hi invitava) sinó cap a una major passió. La passió comporta sempre una certa irregularitat; així, una inversió sintàctica en La Fontaine és un pur matís expressiu; en la versió de Josep Carner és un indicatiu que el vers—que val tant com dir la llengua poètica—es troba encara en l'arremorament previ a la seva

plena llibertat regulada. Som, doncs, en un període més aviat comparable al de la Plèiade: tan remogut d'ambició de conquesta, tan propici a la gosadia personal, que hi prosperarien tan poc la retòrica com la banalitat. La versió de Josep Carner així fa pensar en un La Fontaine que entre ell i La Plèiade no hagués tingut el filtre de Malherbe.

Somriu, però amb un altre matís d'ironia. En la de La Fontaine convergeixen una malícia xampanyesa i una restricció mundana, sovint amb llurs formularis mateixos. Les condicions socials de Catalunya, del català, per tant, havien forçosament d'afeblir la mundanitat, i engruixir la plasticitat camperola. Però la meravella de la traducció de Josep Carner consisteix a fondre l'una i l'altra en una bonhomia burgesa, tota barcelonina, amb la seva fraseologia feta i tot.

Així:

Mon bon monsieur:

Apprenez que tout flatteur
Vit aux dépens de celui qui l'écoute.
Cette leçon vaut bien un fromage sans
[doute.

Esdevé feliçment:

—Bon senyor»

Diu que tot adulator
Viu a despeses d'aquell que «s'hi en-
[canta».
Bé val un «formatget» una lliçó «tan
santa».

Els rossellonesos ens havien donat mostres d'un La Fontaine saborosament dialectal. Josep Carner ha començat una versió en un estil tan viable per esdevenir el d'un bell món barceloní, que la sola força del temps no pot fer sinó acostar-lo més al de La Fontaine.

I val a dir que no és la primera vegada que constatem, amb un agradable desengany, que l'obra de Josep Carner és més feta per al dia de demà que per al d'avui.

JORDI MARCH

EN ROMÀ JORI

Reproduïm els mots d'afecte amb què En Rovira i Virgili ha honrat la memòria d'En Jori, i els fem nostres:

«Davant la visió dolorosa del cadàver passen per la nostra imaginació, en ràpida cavalcada de records, vint

anys d'amistat i de companyonatge, vint anys que són els millors de la vida. Coneguérem En Jori quan érem encara adolescents. Ell tenia uns quants anys més que nosaltres, i la diferència de l'edat, en la primera joventut, ens el feia mirar com un conseller, com un germà gran espiritual. En Jori, que posseïa les condicions essencials de l'escriptor de raça, començà la seva labor de periodista en un setmanari que nosaltres dirigíem a Tarragona: «La Avanzada». Allí publicava unes «Cartes a un campesino», que signava amb un pseudònim, i on hi havia ja la promesa d'un brillant literat i d'un fort periodista. La seva col·laboració a «La Avanzada» li valgué un procés, en companyia de nombrosos companys dels que aleshores estàvem units pel doble llaç de l'amistat personal i de les idees federalistes.

Vint anys d'amistat cordial ens havien permès una mútua coneixença profunda. Estem segurs que no hi ha gaires persones que haguessin conegut bé En Jori. Els que el coneixien poc, en veritat no el coneixien gens. La impressió que donava d'ell un tracte superficial, no corresponia a les seves qualitats veritables. Semblava sorriut, i era cordial. Semblava tímid, i era coratjós. Semblava trist, i una íntima joia li omplia sovint l'ànima. Nosaltres recordem, amb un relleu que fa més pronunciat aquesta hora de desgràcia, una excursió que férem, tots dos sols, ara fa quatre anys, a l'Empordà i a la Costa brava. Aleshores coneguérem En Jori millor que no l'havíem conegut mai. Asseguts a les roques de les cales de Cadaqués, solcant amb la barca el golf de Roses, drets en la solitària punta de Cap de Creus, l'amic ens feia aqueixes confidències en les quals apareixen plenes de claror totes les fondàries de l'ànima humana.

En Jori era, per damunt de tot, un artista. Tenia l'innat sentit del bon gust i de l'elegància. Era un aristòcrata intel·lectual. Quan, a principis del segle, els companys ens aplegàvem cada tarda i cada nit al voltant de la taula del cafè Suís, entremig dels plans de propaganda política i dels articles d'aquells setmanaris que la nostra fe ens féu fundar, ell, que parlava poc, es treia sovint de la butxaca un llibre de N'Angel Ganivet o una revista d'art.

El seu sentiment aristocràtic el feia fugir de les cridòries i de les expansions excessives. També li donava un

cert escepticisme, que era una de les seves més visibles característiques. En la seva primera joventut sentia com una mena de descoratjament, que potser era una mena de repugnància davant l'espectacle del món. I l'art i la literatura eren un refugi on es solujava.

En els darrers temps, aquesta misantropia juvenil s'esvai. I En Jori, als quaranta anys, era un home que sentia tota la joia de la vida. Ell mateix ens explicà el secret de la seva transformació. Tenia una llar, una muller amorosa, uns fills, una terra amb arbres que ell mateix havia plantat. I quan tingué totes aquestes coses que fan estimar la vida, la seva llarga tasca de periodista prengué cohesió, i va escriure el seu primer llibre. «He complert—deia—aquella obligació que assenyala a l'home el proverbi àrab: He tingut un fill, he plantat un arbre, he escrit un llibre.»

I quan més joiós es sentia d'aquestes riqueses espirituals, la malaltia se l'ha emportat, en la plenitud de les seves facultats i del seu talent. Fa unes setmanes que vingué a la Redacció, convallescent, per acomiadar-se dels companys. L'endemà se n'anava cap a aquell vilatge del camp de Tarragona, on passà els anys de la seva infantesa. Semblava fora de perill. Però nosaltres sentíem una punyida en veure'l demacrat i envellit, parlant amb un esforç que l'afadigava. I quan ens estenyérem les mans, la cremor de la seva pell ens produí a nosaltres com una mena de fred, com si haguéssim presentit la seva fi pròxima.

Vet aquí que En Jori se n'ha anat per sempre, i ja no ens asseurem cada dia a vora seu, mentre fem en aquesta casa la feina quotidiana. Aquell parlar ofegat, i aquell riure amb les dents tancades, tan característics del nostre malaurat amic, no són ja per a nosaltres sinó un record que conservarem amb la mateixa fidelitat del nostre tracte d'amics.

A. ROVIRA I VIRGILI»

CAL ESMENTAR

En el darrer número de *La Criée*, de Marsella, que havem rebut, la traducció francesa de tres poemes del port de J. M. Lòpez-Picó, signada per Josep S. Pons, i acompanyada d'un comentari general sobre lletres catalanes una mica tocat d'enderiament iberista.

Obres publicades per la SOCIETAT CATALANA D'EDICIONS

- | | | | |
|--|------|---|------|
| 1. Alexandre Plana: <i>Les idees polítiques d'en Valenti Almirall</i> | 2.50 | 25. Pompeius Gener: <i>La Dona mediterrània</i> , aplec de llegendes històriques. Volum I..... | 4.— |
| 2. Prudenci Bertrana: <i>Proses bàrbares</i> (Agotada) | 3.50 | 26. Pompeius Gener: <i>La Dona mediterrània</i> , aplec de llegendes històriques. Volum II | 4.— |
| 3. J. Pous i Pagès: <i>La vida y la mort d'en Jordi Fraginals</i> | 4.— | 27. Raimond Casellas: <i>Etapas estètiques</i> . Pròleg d'Eugeni d'Ors. Volum I | 4.50 |
| 4. Manuel de Montollu: <i>Estudis de Literatura catalana</i> Pròleg de Miquel S. Oliver | 3.50 | 28. Raimond Casellas: <i>Etapas estètiques</i> . Epileg de Xenius. Volum II | 4.50 |
| 5. Ramon Turró: <i>Orígens del coneixement</i> . Volum I | 3.— | 29. Captain Morley: <i>La guerra de les nacions</i> . Volum II | 3.50 |
| 6. Ramon Turró: <i>Orígens del coneixement</i> . Volum II | 3.— | 30. Carles Riba: <i>Històries extraordinàries d'Edgar A. Poe</i> , Sèrie II | 4.— |
| 7. A. Rovira i Virgili: <i>Història dels moviments nacionalistes</i> . Pròleg de P. Corominas. Primera sèrie | 3.50 | 31. A. Rovira i Virgili: <i>Les valors ideals de la guerra</i> | 4.— |
| 8. A. Rovira i Virgili: <i>Història dels moviments nacionalistes</i> . Segona sèrie | 3.50 | 32. Lluís Via <i>Cullita</i> . Poesies | 3.50 |
| 9. Apeles Mestres: <i>Llibre d'or</i> . Cent cançons populars de diferents països..... | 4.— | 33. Miquel S. Oliver: <i>Catalunya en temps de la Revolució francesa</i> . Primera sèrie | 4.50 |
| 10. F. Pi i Margall: <i>La qüestió de Catalunya</i> . (Escrits i discursos.) Pròleg de Rovira i Virgili, amb una biografia de Pi i Margall.. | 2.50 | 34. Plàcid Vidal: <i>Infinit</i> . Volum I | 3.50 |
| 11. Cebrià Montoliu: <i>Walt Witman</i> : L'home i sa tasca | 3.50 | 35. Plàcid Vidal: <i>Infinit</i> . Volum II..... | 3.50 |
| 12. Ignasi Ribera i Rovira: <i>Contistes portuguesos</i> . Traducció catalana | 3.50 | 36. Ferran Agulló i Vidal: <i>Marines</i> | 4.— |
| 13. Alexandre Plana: <i>Antologia de poetes catalans moderns</i> | 4.— | 37. Joan Pons i Massaveu: <i>Com anàvem dient</i> . .. | 4.— |
| 14. A. Rovira i Virgili: <i>La nacionalització de Catalunya</i> | 2.— | 38. A. Rovira i Virgili: <i>Nacionalisme i Federalisme</i> | 4.— |
| 15. A. Rovira i Virgili: <i>Història dels moviments nacionalistes</i> . Tercera i última sèrie | 3.50 | 39. Ferran Agulló i Vidal: <i>De tots temps</i> . Poesies | 4.— |
| 16. Alfons Maseras: <i>Contistes francesos</i> . Traducció catalana | 3.50 | 40. Alfons Maseras: <i>Contes a l'atzar</i> | 4.— |
| 17. Captain Morley: <i>La guerra de les nacions</i> . Volum I | 2.50 | 41. Joaquim Riera i Bertran: <i>Faules velles</i> | 4.— |
| 18. J. M. López-Picó: <i>Poesies</i> | 3.50 | 42. Captain Morley: <i>La guerra de les nacions</i> . Volum III. | 4.— |
| 19. Carles Riba: <i>Històries extraordinàries d'Edgar A. Poe</i> . Sèrie I | 3.50 | 43. Manuel Marinello: <i>Contes de reis i de prínceps</i> | 4.— |
| 20. A. Rovira i Virgili: <i>Debats sobre el catalanisme</i> | 3.— | 44. J.M. López-Picó: <i>Poesies (1915-1919)</i> | 4.— |
| 21. Prudenci Bertrana: <i>La lloca de la viuda i altres narracions</i> | 3.50 | 45. Captain Morley: <i>La guerra de les nacions</i> . Volum IV | 4.— |
| 22. Alexandre Plana: <i>Sol en el Windar</i> . Poesies. 3.50 | | 46. Alfons Maseras: <i>Interpretacions i motius</i> .. | 4.— |
| 23. E. A. Butfà: <i>Llucifer</i> . Versió catalana de Joan Fabré i Oliver | 3.— | 47. Pau Griera i Cruz: <i>Desferres</i> . Novel·les .. | 4.— |
| 24. Carles Soldevila: <i>Plasenteries</i> | 3.— | 48. Francesc Puig i Alfonso: <i>Curiositats barcelonines</i> . Volum I | 4.— |
| | | 49. Francesc Puig i Alfonso: <i>Curiositats barcelonines</i> Volum II | 4.— |
| | | 50. L. Nicolau d'Oliver: <i>Comentaris</i> . (1915-1917). 4.— | |
| | | 51. Josep Massó Ventós: <i>Totes les cordes</i> | 4.— |
| | | 52. Francesc Puig i Alfonso: <i>Curiositats barcelonines</i> Volum III | 4.— |
| | | 53. Josep Massó Ventós: <i>Ideari de l'Amic</i> . Volum I | 4.— |
| | | 54. Alfons Maseras: <i>El Llibre de les hores Cruentes</i> | 4.— |

OBRES EN PREPARACIÓ

Perrault (Contes per a infants) Il·lustracions de Torné Esquiús
 Del natural... I del meu humor.—Joaquim Ciervo.
 La guerra de les nacions (Vol. V i últim).—Captain Morley.
 Les multituds.—Raimond Casellas
 Els sots feréstecs.—Raimond Casellas.
 El mirall imaginari.—Alexandre Plana
 Ideari de l'Amic (Segon volum) Josep Massó Ventós
 Antologia de poetes portuguesos.—Ignasi Ribera Rovira
 Del país dels tarongers.—Ignasi Ribera Rovira

Diàlegs literaris i altres assaigs de crítica.—Josep Ferran i Mayoral
 Noves faules.—Joaquim Riera i Bertran
 Marines (Segon volum).—Ferran Agulló i Vidal
 Herències (Novel·la).—Maria Domènech de Cañellas
 L'anhel Cantaire (Poesies).—Plàcid Vidal
 Catalunya en temps de la Revolució francesa (Segona sèrie) Miquel S. Oliver
 Història de la pintura catalana fins al segle XVIII (Cinc volums).—Raimond Casellas
 Sepulcres històrico-artístics de Catalunya (Dos volums) Adolf Alegret

:: ADMINISTRACIÓ: Llibreria Puig i Alfonso, Plaça Nova. — VENDA: A totes les Llibreries ::

TALLER DE JOIERIA



Jaume Mercadé

Passeig de Gracia, 46 - Telèfon 1373 A



Llibreria Nacional Catalana

GALERIES LAIETANES

GRAN VIA, 613

Telèfon A 4902

ACABA DE SORTIR

J. M. Lòpez-Picó

POPULARITATS

Preu, 4 pessetes